

Nr 394.

Godkänd av första kammaren den 18 juni 1918.
Godkänd av andra kammaren den 19 juni 1918.

Riksdagens skrivelse, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalerna vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna, folk- och småskolorna, de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna jämte i ärendet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 197.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 14 januari 1918 avlätna statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna, folk- och småskolorna, de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna för sådant ändamål under riksdagens åttonde huvudtitel beräkna

dels ifråga om lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet ett belopp av 65,000 kronor, därav såsom ökning av det *ordinarie anslaget* till seminariet 43,000 kronor samt på *extra stat* för år 1919 såsom förslagsanslag, högst 22,000 kronor, till extra och vikarierande lärare m. m. (punkten 135);

dels beträffande lärarpersonalen vid de allmänna läroverken ett belopp av 1,860,000 kronor, därav såsom ökning av det *ordinarie reservationsanslaget* till de allmänna läroverken 1,400,000 kronor samt på *extra*

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 134 häft. (Nr 394.)

stat för år 1919 såsom förslagsanslag, högst 460,000 kronor, till extra och vikarierande lärare m. m. (punkten 138);

dels vad angår lärarpersonalen vid de kommunala mellanskolorna en ökning av det *ordinarie förslagsanslaget* till understöd åt nämnda skolor med 310,000 kronor (punkten 153);

dels beträffande lärarpersonalen vid folkskoleseminarierna ett belopp av 670,000 kronor, därav 663,800 kronor såsom ökning av det *ordinarie anslaget* till nämnda seminarier, samt på *extra stat* för år 1919 såsom förslagsanslag, högst 6,200 kronor, till hyresbidrag till rektorerna vid vissa folkskoleseminarier (punkten 160);

dels ifråga om stipendier för seminarieelever en ökning av det i riksstaten under åttonde huvudtiteln på *ordinarie stat* för ändamålet uppförda anslaget med 28,000 kronor (punkten 161);

dels vidkommande lärarpersonalen vid folk- och småskolor ett belopp av 22,500,000 kronor, därav 22,074,000 kronor såsom ökning av det *ordinarie förslagsanslaget* till lönetillskott åt lärare vid folk- och småskolor, 335,000 kronor såsom ökning av det *ordinarie förslagsanslaget* till avlöningsbidrag till sjukvikarier för lärare vid folk- och småskolor samt 91,000 kronor såsom ökning av det *ordinarie förslagsanslaget* till befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar (punkten 177);

dels ock vad angår lärarpersonalen vid högre folkskolor en ökning av det å *ordinarie stat* uppförda förslagsanslaget till understöd åt högre folkskolor med 293,000 kronor (punkten 183).

Kungl. Maj:ts
proposition
nr 260.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 22 mars 1918 till riksdagen avlåten proposition nr 260, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

A. Beträffande grunder för kvinnas anställning vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminarier och statens folkskoleseminarier:

dels medgiva, att infödd svensk kvinna må kunna av Konungen i stadgad ordning utnämnas och befordras till

rektor vid högre lärarinneseminarier, kvinnligt folkskoleseminarium och statssamskola,

lektor vid högre allmänt läroverk, högre lärarinneseminarier och folkskoleseminarium, samt

adjunkt vid allmänt läroverk;

dels ock föreskriva, att i fråga om gift kvinnas behörighet att söka och innehava sådana lärarbefattningar vid ifrågavarande undervisningsanstalter, till vilka kvinna må kunna befordras, skall gälla

att gift kvinna må till sådan lärarbefattning befordras allenast efter av Eders Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall lämnat medgivande; samt

att, därest kvinnlig innehavare av sådan lärarbefattning ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att av sådan anledning avgå från befattningen, därest icke vederbörande skolöverstyrelse med hänsyn till befattningens behöriga upprätthållande finner det nödigt.

B. Beträffande lärarpersonalen vid de allmänna läroverken:

dels godkänna de förslag, som av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagts i fråga om avlönings- och pensionsförmåner ävensom vad darsammastädes föreslagits beträffande tjänstgöringsskyldighet för övningslärare, att tillämpas från och med år 1919;

dels för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som föreslagits för ordinarie befattningshavare, fastställa de av departementschefen i statsrådsprotokollet föreslagna villkor och bestämmelser;

dels förklara,

att envar, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder befattning vid allmänt läroverk, skall vara pliktig underkasta sig nämnda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande ordinarie befattningshavare, vilka icke före den 15 november 1918 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya staten och därvid fästade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner;

dels föreskriva, att de till teckningsläraren och musikläraren vid Göteborgs högre latinläroverk från kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen nu utgående arvoden å respektive 125 och 150 kronor skola upphöra att utgå från sagda stipendieinrättning;

dels, i händelse av godkännande av vad utav departementschefen föreslagits i fråga om avlöningsförmåner och inrättande av nya lärartjänster ävensom vid bifall till vad i nästföregående moment hemställts, höja det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 1,779,261 kronor eller från 5,890,989 kronor till 7,670,250 kronor;

dels och på extra stat för år 1919 anvisa:
 till extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken ett förslagsanslag, högst 460,000 kronor;
 till extra arvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken ett förslagsanslag, högst 41,500 kronor; samt
 till provårskurser för blivande lärare vid de högre allmänna läroverken i Göteborg ett förslagsanslag, högst 27,350 kronor.

C. Beträffande lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet:

dels godkänna de förslag, som av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagts i fråga om avlönings- och pensionsförmåner ävensom vad darsammastädes föreslagits beträffande tjänstgöringsskyldighet för övningslärare, att tillämpas från och med år 1919;

dels för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som föreslagits för ordinarie befattningshavare, fastställa de av departementschefen i statsrådsprotokollet föreslagna villkor och bestämmelser,

dels förklara,

att en var, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder befattning vid högre lärarinneseminariet, skall vara pliktig underkasta sig nämnda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande ordinarie befattningshavare, vilka icke före den 15 november 1918 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya staten och därvid fästade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner;

dels, i händelse av godkännande av de utav departementschefen föreslagna avlöningsförmåner, höja det ordinarie anslaget till högre lärarinneseminariet med 40,135 kronor eller från 76,350 kronor till 116,485 kronor;

dels på extra stat för år 1919 till arvoden åt timlärare och vikarier vid högre lärarinneseminariet anvisa ett förslagsanslag, högst 16,800 kronor;

dels och medgiva, att från och med år 1919 tillsvidare och till dess Eders Kungl. Maj:t annorlunda bestämmer ej mindre den hyresersättning, som tillkommer rektor och biträdande föreståndarinna, därest fri bostad ej åtnjutes, må utgå till rektor med 2,400 kronor och till biträdande föreståndarinna med 1,000 kronor för år räknat, än även det hyresbidrag, som tillkommer lektor, må utgå med 800 kronor för år.

D. Beträffande lärarpersonalen vid folkskoleseminarierna:

dels godkänna de förslag, som av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagts i fråga om avlönings- och pensionsförmåner ävensom vad darsammastädes föreslagits beträffande tjänstgöringsskyldighet för övningslärare, att tillämpas från och med år 1919;

dels för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som föreslagits för ordinarie befattningshavare, fastställa de av departementschefen i statsrådsprotokollet föreslagna villkor och bestämmelser;

dels förklara,

att nyssnämnda villkor och bestämmelser skola i tillämpliga delar gälla i fråga om de adjunkter, vilka tilläventyrs komma att uppföras å övergångsstat;

att i fråga om sistnämnda befattningshavare skall gälla, att adjunkt, manlig eller kvinnlig, må tillgodoräknas de tjänstår utöver tre, han eller hon, efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, tjänstgjort såsom ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola, dock ej mer än tio år;

att en var, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder befattning vid folkskoleseminarium, skall vara pliktig underkasta sig ovan nämnda villkor och bestämmelser;

att de förutvarande ordinarie befattningshavare, vilka icke före den 15 november 1918 anmäla, att de vilja underkasta sig vare sig ny avlöningsstat eller övergångsstat och därvid fästade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stater tillkommande avlöningsförmåner;

att adjunkt, manlig eller kvinnlig, vilken icke varder uppförd på ny stat eller övergångsstat, skall, samtidigt som de nya staterna träda i kraft, uppföras å allmänna indragningsstaten; samt

att å allmänna indragningsstaten uppförd befattningshavare skall bibehållas vid ej mindre honom eller henne enligt nu gällande bestämmelser tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, varav befattningshavaren vid överflyttningen är i åtnjutande, än även honom eller henne vid 1918 års utgång tillkommande tillfällig löneförbättring; dock med skyldighet *dels* att, i händelse befattningshavaren, efter förflyttning till indragningsstaten, erhåller annan ordinarie befattning å rikets, riksdagens eller kommuns stat, i allo frånträda avlöningsförmånerna å indragningsstaten, såvida de understiga eller äro lika med de nya avlöningsförmå-

nerna, samt, därest avlöningsförmånerna å indragningsstaten överstiga berörda nya avlöningsförmåner, vidkännas mot de senare svarande avdrag, dels ock att, när befattningshavare, kvarstående å indragningsstaten, uppnått den för pension stadgade levnadsåldern, åtnöjas med pension å indragningsstat motsvarande den del av avlöningsförmånerna, som äro att hänföra till lön jämte ålderstillägg;

dels, i händelse av godkännande av ovan föreslagna avlöningsförmåner ävensom i statsrådsprotokollet framlagt förslag angående inrättande av nya lärartjänster vid folkskoleseminarierna samt beredande av medel för uppvärmning, belysning, materiell m. m. för folkskoleseminarierna i Uppsala, Lund och Falun, höja det ordinarie anslaget till folkskoleseminarierna med 656,815 kronor eller från 849,025 kronor till 1,505,840 kronor;

dels, vid bifall till förslaget om överförande å ordinarie stat av medel till stipendier åt eleverna i parallellavdelningarna vid folkskoleseminarierna i Uppsala, Lund och Falun, höja det ordinarie anslaget till stipendier för seminarieelever med 28,800 kronor eller från 150,225 kronor till 179,025 kronor;

kommande, vid bifall till vad sålunda hemställts, det gemensamma reservationsanslaget till folkskoleseminarierna att ökas från nuvarande 999,250 kronor med 685,615 kronor till 1,684,865 kronor;

dels till bestridande av hyresbidrag till rektorerna vid folkskoleseminarierna i Linköping, Skara, Kalmar, Karlstad och Umeå på extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst 6,200 kronor;

dels medgiva, att från och med år 1919 tills vidare, och intill dess Eders Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, hyresbidrag må utgå

vid folkskoleseminariet i Stockholm till ordinarie manlig lektor med 800 kronor, till ordinarie manlig adjunkt å övergångsstat med 600 kronor, till ordinarie lärare i teckning med 500 kronor, till ordinarie lärare i gymnastik med 500 kronor, till extra ordinarie ämneslärare, som tjänstgjort under fyra lästerminer vid folkskoleseminarium, allmänt läroverk eller annan under läroverksöverstyrelsens eller folkskolöverstyrelsens inseende ställd läroanstalt, med 500 kronor och till extra ordinarie ämneslärare, som fullgjort sådan tjänstgöring under tio lästerminer, med 600 kronor, samt

vid folkskoleseminariet i Göteborg till ordinarie manlig lektor i första lönegraden med 700 kronor, i andra lönegraden med 850 kronor och i tredje lönegraden med 1,000 kronor, till ordinarie manlig adjunkt å övergångsstat i första lönegraden med 450 kronor, i andra lönegraden med 575 kronor samt i tredje, fjärde eller femte lönegraderna med 700 kronor, till ordinarie lärare i teckning med 300 kronor, till ordinarie lärare i

gymnastik med 300 kronor, till vikarierande adjunkt å vakant tjänst med 450 kronor och till annan extra ordinarie ämneslärare med 300 kronor;

dels ock för sistberörda ändamål på extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 12,000 kronor.

E. Beträffande lärarpersonalen vid folk- och småskolor:

dels godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagda förslag i avseende å avlöningsförmåner, att tillämpas från och med år 1919;

dels medgiva, att Eders Kungl. Maj:t må äga utfärda de närmare villkor och bestämmelser, vilka, i huvudsaklig överensstämmelse med den uppfattning, åt vilken departementschefen i statsrådsprotokollet uttalat sin anslutning, torde för sagda avlöningsförmånens åtnjutande böra stadgas, ävensom de närmare föreskrifter, vilka för tillämpning av omförmälda villkor och bestämmelser eller i övrigt kunna anses erforderliga;

dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagt förslag till grunder i fråga om utgående av statsbidrag till lärare vid folkskolor och småskolor;

dels förklara,

att ordinarie folkskollärare, som tillsatts före den 1 januari 1919, ävensom lärare vid småskola, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare vid folkskola, vilken före den 1 januari 1919 erhållit den fastare anställning, som avses i § 24 mom. 3 och § 33 mom. 2 av folkskolestadgan, skall, därest han icke ingår på den nya löneregleringen och därvid fästade villkor och bestämmelser, åtnjuta avlöning och pension eller ålderdomsunderstöd enligt nu gällande bestämmelser; samt

att, i det fall att ordinarie folkskollärare eller lärare vid småskolor, lärare vid mindre folkskolor eller biträdande lärare vid folkskolor med sådan fastare anställning, som avses i § 24 mom. 3 och § 33 mom. 2 av folkskolestadgan, icke ingår på den nya lönestaten, statsbidraget till sådan lärares avlöning skall efter den 1 januari 1919 utgå efter hittills gällande grunder;

dels ock, vid bifall till i statsrådsprotokollet framlagt förslag till avlöning för den vid folk- och småskolor anställda lärarpersonal ävensom däreftastädes framlagt förslag till grunder i fråga om statsbidrags utgående, höja följande i riksstaten under åttonde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslag, nämligen

anslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor från

dess nuvarande belopp, 17,440,000 kronor, med 22,695,000 kronor till 40,135,000 kronor;

anslaget till avlöningsbidrag åt sjukvikarier för lärare vid folk- och småskolor från dess nuvarande belopp, 282,000 kronor, med 201,000 kronor till 483,000 kronor; samt

anslaget till befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar från dess nuvarande belopp, 225,000 kronor, med 75,000 kronor till 300,000 kronor.

F. Beträffande lärarpersonalen vid högre folkskolor

dels godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagda förslag i avseende å avlöningsförmåner, att tillämpas från och med år 1919;

dels medgiva, att Eders Kungl. Maj:t må äga att utfärda de närmare villkor och bestämmelser, vilka i huvudsaklig överensstämmelse med den uppfattning, åt vilken departementschefen i statsrådsprotokollet uttalat sin anslutning, torde för sagda avlöningsförmånens åtnjutande böra stadgas, ävensom de närmare föreskrifter, vilka för tillämpning av omförmälda villkor och bestämmelser eller i övrigt kunna anses erforderliga;

dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagt förslag till grunder ifråga om utgående av statsbidrag till högre folkskolor;

dels förklara, att ordinarie lärare vid högre folkskola, vilken tillsatts före den 1 januari 1919, skall, därest han icke ingår på den nya löneregleringen och därvid fästade villkor och bestämmelser, åtnjuta avlöning och pension enligt nu gällande bestämmelser;

dels ock, vid bifall till vad i statsrådsprotokollet föreslagits ej mindre i fråga om avlöning till lärarpersonalen vid högre folkskolor än även beträffande grunder och villkor för utgående av statsunderstöd till ifrågasvarande skolor, höja följande i riksstaten uppförda ordinarie förslagsanslag, nämligen

anslaget till understöd åt högre folkskolor från dess nuvarande belopp, 157,000 kronor, med 253,000 kronor till 410,000 kronor; samt

anslaget till bidrag till avlöande av vikarie för lärare vid högre folkskola från dess nuvarande belopp, 2,000 kronor, med 1,000 kronor till 3,000 kronor.

G. Beträffande lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor:

dels godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagda förslag i avseende å avlöningsförmåner, att tillämpas från och med år 1919;

dels medgiva, att Eders Kungl. Maj:t må äga att utfärda de närmare villkor och bestämmelser, vilka, i huvudsaklig överensstämmelse med den uppfattning, åt vilken departementschefen i statsrådsprotokollet uttalat sin anslutning, torde för sagda avlöningsförmånens åtnjutande böra stadgas, ävensom de närmare föreskrifter, vilka för tillämpning av omfördälda villkor och bestämmelser eller i övrigt kunna anses erforderliga;

dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagt förslag till grunder i fråga om utgående av statsbidrag till kommunala mellanskolor;

dels förklara, att ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, vilken tillsats före den 1 januari 1919, skall, därest han icke ingår på den nya löneregleringen och därvid fästade villkor och bestämmelser, åtnjuta avlöning och pension enligt nu gällande bestämmelser;

dels ock, vid bifall till vad i statsrådsprotokollet föreslagits ej mindre i fråga om avlöning till lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor än även beträffande grunder och villkor för utgående av statsunderstöd till ifrågavarande skolor, höja det ordinarie förslagsanslaget till understöd åt kommunala mellanskolor från dess nuvarande belopp, 340,000 kronor, med 342,000 kronor till 682,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehåft bland andra följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen

Motioner

nr 186 inom första kammaren, däri hemställts, att riksdagen ville besluta, att manlig lärare vid småskola och mindre folkskola samt biträdande manlig lärare vid folkskola skall åtnjuta en grundlön, som med 200 kronor överstiger vad riksdagen må bestämma som avlöning åt motsvarande kvinnlig lärare, och i samband därmed höja anslaget till avlöning av folk- och småskollärare med 30,800 kronor;

nr 193 inom första kammaren, däri hemställts, att riksdagen ville för sin del medgiva, att övningsskollärare vid folkskoleseminarium må för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring som lärare vid statsunderstödd uppfostringsanstalt för vanartiga barn, där undervisningen omfattar i huvudsak samma lärokurser som de, vilka genomgås i egentlig folkskola; samt

nr 424 inom andra kammaren, däri hemställts, att riksdagen måtte med ändring av vad Eders Kungl. Maj:ts föreslagit i propositionen nr 260 besluta,

att pensionsberättigad ordinarie folkskollärares skyldighet att avgå från tjänsten, då han uppnått 60 års ålder, må äga tillämpning allenast för det fall, att såväl vederbörande skolstyrelse som folkskolinspektör finna den pensionsberättigade lärarens avgång nödvändig med hänsyn till skolans bästa,

att för pensionsberättigad lärare vid småskola, biträdande lärare vid folkskola samt lärare vid mindre folkskola sådan skyldighet må under tiden från den 1 januari 1918 till och med den 1 juli 1920 äga tillämpning allenast för ovan nämnda fall,

att pensionsberättigad lärare vid småskola, biträdande lärare vid folkskola samt lärare vid mindre folkskola, som under sagda tid blir av sjukdom urständssatt att vederbörligen fullgöra sin tjänst, må åtnjuta bidrag till vikarie efter samma grunder som övriga småskollärare och oberoende av om läraren kan förete läkarebetyg, att han icke är för all framtid oförmögen att i tjänsten återinträda.

*Allmänna
erinringar.*

De förslag, vilka äro i Eders Kungl. Maj:ts omförmälda proposition förelagda riksdagens prövning, innebära en genomgripande löne- och pensionsreglering för nästan samtliga lärarkårer vid de allmänna undervisningsanstalterna i riket. Spörsmålet om en löneroglering för nu ifrågavarande lärarkårers vidkommande har sedan ett flertal år stått på dagordningen, och behovet av en ändring i nu gällande avlöningsförhållanden har jämväl vid olika tillfällen och från ett flertal håll med styrka betonats. Riksdagen har också genom den tillfälliga löneförbättring, som de senare åren beviljats vissa lärarkårer och för innevarande år jämväl samtliga de kårer, för vilka en definitiv reglering nu ifrågasättes, visat sig behjärta det läge, i vilket lärarna befinna sig. Då nu efter en grundlig och omfattande utredning ett förslag till definitiv löneroglering föreligger, har riksdagen ansett, att denna fråga bör bringas till ett slutligt avgörande.

Till grund för det föreliggande lönerogleringsförslaget ligger ursprungligen ett av den s. k. lärarlönenämnden den 31 oktober 1914 avgivet betänkande. Nämnda betänkande har emellertid underkastats en genomgripande revision, och Eders Kungl. Maj:ts förslag bygger i stort sett närmast på ett av lönerogleringskommittén över detta betänkande avgivet utlåtande. I väsentligaste delar har departementschefen uttalat sin anslutning till de grundsatser, åt vilka lönerogleringskommittén i sitt utlå-

tande givit uttryck; endast i vissa punkter har departementschefen ansett sig böra avvika från kommittén, varvid han i några fall följt de meningar, som inom kommittén reservationsvis gjorts gällande.

Den allmänna utgångspunkten i fråga om avlöningsbeloppens beräkning, som Eders Kungl. Maj:ts förslag intager, är den, att beträffande de *statsanställda* befattningshavare, om vilka nu är fråga, avlöningsbelopp föreslås, som äro ställda i visst förhållande till vad för närvarande i ordinarie avlöningar utgår till statstjänstemän i allmänhet, varvid förutsättes, att de förra ävenledes må komma i åtnjutande av den ytterligare löneförbättring, vilken i form av krigstidstillägg eller krigstidshjälp eventuellt kan komma statens tjänst innehavare i allmänhet till del, samt att beträffande de *kommunalt* anställda befattningshavarna hänsyn tagits till å ena sidan, att krigstidstillägg eller krigstidshjälp ej utgår till dem å andra sidan att en väsentlig och allmän höjning av deras nuvarande avlöningar synes erforderlig.

Jämväl riksdagen finner den nu angivna allmänna utgångspunkten vara den riktiga, enär genom densamma möjlighet vinnes för ett rättvist tillgodoseende av de olika lärarkårer, om vilka här är fråga.

I den utredning, som legat till grund för det föreliggande förslaget, hava dryftats vissa allmänna grundsatser beträffande avlönings- och pensionsförhållanden, vilka till sin innebörd äro av en omfattande och principiell natur; hit höra, bland annat, spörsmålen om särskilda lönetillägg åt familjeförsörjare, om förhållandet mellan manliga och kvinnliga befattningshavares avlöning samt om beräkning av kommunala tjänstår för erhållande av statspension. Även om vissa av dessa frågor, med hänsyn till den ståndpunkt departementschefen till dem intagit, sakna en mera direkt betydelse för det föreliggande lönerogleringsförslaget, anser sig riksdagen dock böra i det följande i korthet beröra desamma.

Härjämte innebär Eders Kungl. Maj:ts proposition en utsträckning av kvinnas behörighet till lärarbefattningar vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och statens folkskoleseminarier.

Riksdagen anser sig till en början böra något dröja vid nu berörda frågor av en mera principiell innebörd, innan riksdagen ingår på de särskilda lönerogleringsförslagen för olika lärarkårer.

Vad först beträffar frågan om särskilda lönetillägg till familjeförsörjare, må erinras, hurusom lärlönenämnden grundat sina lönerogleringsförslag på den s. k. behovsprincipen, vars innebörd är, att befattningshavare, som är familjeförsörjare, skall åtnjuta högre avlöning än

*Särskilda
lönetillägg åt
familjeförsör-
jare.*

befattningshavare, som icke är familjeförsörjare, och ansett, att denna princip bort tillämpas på de kommunalt anställda lärarna men icke på de statsanställda. Löneregleringskommittén däremot har framhållit, hurusom principens utformande i detalj visat sig vara föremål för delade meningar beträffande ett flertal frågor, och med hänsyn härtill pekat på nödvändigheten av en utredning i ämnet. Departementschefen har, under uttalande av sina sympatier för den av lärarlönenämnden framlagda löneprincipen, ansett de av löneregleringskommittén gjorda invändningarna under förhandenvarande förhållanden utgöra ett avgörande hinder för förslaget avfattande efter lärarlönenämndens linjer och anslutit sig till löneregleringskommitténs på hittillsvarande grunder byggda förslag.

Sådant det nu framlagda förslaget föreligger, är det följaktligen byggt på hittills gällande avlöningsprinciper. Vid sådant förhållande torde något särskilt yttrande från riksdagens sida i fråga om den under lönefrågans föregående skeden omdebatterade behovsprincipen icke nu erfordras, och vill riksdagen nu endast uttala sin anslutning till de av departementschefen förordade allmänna avlöningsgrunderna.

Emellertid har riksdagen redan i detta sammanhang ansett sig böra framhålla, hurusom ett uppgivande av principen »särskilda lönetillägg åt familjeförsörjare» lett till, att de kontanta avlöningsförmånerna för lärare vid småskola, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare vid folkskola blivit i förslaget satta till samma belopp, vare sig sådan lärare är man eller kvinna, vilket förhållande har att söka sin förklaring däri, att denna lärarkår nästan uteslutande utgöres av kvinnor. Enär inom samtliga andra lärarkårer en skillnad göres i avlöningshänseende mellan manlig och kvinnlig befattningshavare, har riksdagen, med hänsyn till de, om också fåtaliga manliga lärarna inom småskolekåren, ansett en motsvarande skillnad även inom sistnämnda kår befogad och fördenskull anslutit sig till den motion, som i detta syfte blivit väckt. Till denna fråga återkommer emellertid riksdagen i det följande.

*Förhållandet
mellan manliga
och kvinnliga
lärares
avlöning.*

Enligt lärarlönenämndens beräkningar skulle de kvinnliga lärarnas avlöning sättas lägre än de manliga lärarnas på grund av dels männens familjeförsörjningsplikt dels ock männens större arbetsprestation, där skillnad i sådant avseende förefunnes. Beträffande den del av mannens avlöning, som kunde anses betingad av hänsyn till hans familjeförsörjningsplikt, har nämnden ansett det avdrag från den manliga lärarens avlöning, som kunde anses motsvara familjeförsörjningsbehovet, böra bestämmas till sådant belopp, att den kvinnliga tjänstemannens effektiva

avlöning, för tjänstår räknat, bleve i medeltal omkring 90 procent av motsvarande manliga tjänstemans effektiva avlöning för tjänstår.

Då nämndens förslag i huvudsakliga hänseenden ansluter sig till den uppfattning, åt vilken löneregleringskommittén vid ett föregående tillfälle givit uttryck, har kommittén i förevarande fall icke funnit anledning nu frångå den sålunda i huvudsak för kommittén och nämnden gemensamma ståndpunkten.

Departementschefen ansluter sig i sitt förslag till nu angivna beräkningsgrunder.

På sätt av utredningen framgår, har i stort sett någon meningskiljaktighet icke varit rådande i avseende å beräkningen av förhållandet mellan manliga och kvinnliga lärares avlöning. Riksdagen finner sig sakna anledning till erinran mot de grunder, som i detta hänseende vunnit tillämpning.

I avseende å grunderna för övningslärares avlöning vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna innebär förslaget i stort sett ett bibehållande av nuvarande avlöningssystem. Även om de på ifrågavarande övningslärare tillämpade avlöningsgrunder enligt riksdagens mening innebära ett rättvist tillgodoseende av dessa lärare allt efter omfattningen av deras tjänstgöring, har riksdagen dock icke kunnat undgå att finna systemet i fråga tämligen invecklat och ägnat att hindra önskvärd reda och överskådlighet över dessa lärares avlöningsförhållanden. Särskilda olägenheter visar det nuvarande systemet, då det gäller att finna enhetliga grunder i avseende å övningslärares pensionering. Emellertid har riksdagen icke ansett sig under förhandenvarande förhållanden böra göra någon erinran mot de förslag, som härutinnan framlagts.

Grunderna för övningslärares avlöning vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna.

I fråga om pensionsåldern för olika lärarkårer eller lärarkategorier hava under ärendets föregående behandling olika meningar gjort sig gällande.

Pensionsålder. Statsanställda lärare.

I fråga om de statsanställda lärarna innebär den uppfattning, åt vilken departementschefen givit uttryck, att beträffande manliga lärare levnadsåldern skulle för ämneslärare och gymnastiklärare bibehållas vid nuvarande 65 år, resp. 62 år samt för musiklärare sänkas från nuvarande 65 till 62 år, medan åter tjänståldern skulle sänkas för ämneslärare från 35 till 33 år och för musiklärare från 35 till 30 år. Vad angår kvinnliga lärare har departementschefen uttalat sig för en höjning av ämneslärares pensionsålder från nuvarande 55 levnads- och 25 tjänstår till 60 levnads- och 30 tjänstår eller alltså samma ålder som för kvinnliga

befattningshavare i allmänhet. Lärarna vid de med folkskoleseminarierna förenade övningsskolorna skulle, ehuru statsanställda, medgivas rätt att kvarstå i folkskollärarnas pensionsinrättning, och skulle för dem i avseende å pensionsålder gälla samma bestämmelser som beträffande folkskollärare.

Riksdagen har i detta sammanhang endast velat tillkännagiva, att riksdagen, då riksdagen haft att skärskåda detta spörsmål mot bakgrunden av de föreslagna avlöningsbeloppen, icke haft något att erinra mot den uppfattning, departementschefen i dessa stycken gjort gällande.

*Kommun-
anställda
lärare.*

Vad angår de kommunalt anställda lärarna har departementschefen ansett, att beträffande lärare vid folkskolor och högre folkskolor, såväl manliga som kvinnliga lärare, rätt till hel pension bör inträda vid uppnådda 60 levnads- och 33 tjänstår i stället för vid nuvarande 55 levnads- och 30 tjänstår, samt att beträffande lärare vid kommunala mellanskolor rätten till hel pension bör för manlig lärare inträda vid uppnådda 65 levnads- och 33 tjänstår och för kvinnlig lärare vid uppnådda 60 levnads- och 30 tjänstår i stället för nuvarande för såväl manlig som kvinnlig lärare gällande 55 levnads- och 30 tjänstår.

Även ifråga om nu senast omförmälda lärares pensionsålder har riksdagen funnit sig böra ansluta sig till departementschefens i detta avseende uttalade mening.

*Grunderna
för kvinnas
anställning
vid de all-
männa läro-
verken, högre
lärarinnesem-
inariet och
statens folk-
skolesemi-
narier.*

I fråga om grunderna för kvinnas anställning vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminarier och statens folkskoleseminarier innebär det föreliggande förslaget dels behörighet för infödd svensk kvinna att kunna av Konungen i stadgad ordning utnännas och befordras till vissa angivna rektors- och ämneslärarbefattningar, dels ock vissa grunder i fråga om gift kvinnas behörighet att söka och innehava lärartjänster, till vilka kvinnor skulle kunna befordras. Härjämte har departementschefen uttalat sig för en utsträckning av kvinnas behörighet till vissa övningslärarbefattningar vid omförmälda slag av läroanstalter ävensom framlagt förslag i fråga om kvinnas anställning vid folkskoleseminariernas övningsskolor.

I avseende å de två sistnämnda spörsmålen torde, enär utnänningsrätten till dessa tjänster icke tillkommer Eders Kungl. Maj:t utan underordnad myndighet, något särskilt uttalande från riksdagens sida icke vara erforderligt. Vad däremot angår frågan om kvinnas (resp. gift kvinnas) behörighet till vissa rektors- och ämneslärarbefattningar, vill riksdagen anföra följande.

På sätt av statsrådsprotokollet framgår, hava olika meningar gjort sig gällande vid de utredningar, denna fråga varit underkastad.

Lärlönenämnden har föreslagit, att kvinna må kunna av Konungen utnännas och befordras till adjunkt vid realskola för gossar och högre allmänt läroverk samt till lektor vid högre allmänt läroverk dock med närmare angiven begränsning, till lektor vid högre lärarinneseminariet, till lektor vid folkskoleseminarium, dock med viss begränsning, ävensom till rektor vid statsamskola, högre lärarinneseminariet och kvinnligt folkskoleseminarium.

Löneregleringskommittén åter har förordat, att kvinna må kunna utnännas och befordras till adjunkt vid allmänt läroverk utan någon inskränkning, till lektor vid högre lärarinneseminariet och kvinnligt folkskoleseminarium. Däremot har kommittén icke ansett sig kunna förorda förslaget, i vad det avser behörighet för kvinna till lektorstjänst vid högre allmänt läroverk och manligt folkskoleseminarium eller till rektorsbefattning vid statsamskola. Inom kommittén har emellertid i en av fyra ledamöter avgiven reservation gjorts gällande, att enligt reservanternas mening jämväl senast berörda befattningar böra stå öppna för kvinnliga sökande.

Till denna sistnämnda uppfattning har även departementschefen anslutit sig, under uttalande, bland annat, att en fri och öppen tävlan borde råda mellan män och kvinnor om nu ifrågavarande slag av befattningar.

De skäl och synpunkter, vilka framträtt och anförts till förmån för ett öppnande för kvinnor av samtliga ovan omförmälda lärarbefattningar, hava på riksdagen verkat övertygande, och finner sig riksdagen följaktligen böra ansluta sig till den uppfattning, som kommit till uttryck i Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag i denna del. Så mycket mer har riksdagen ansett sig böra förorda det föreliggande förslaget, som riksdagen funnit en sådan ståndpunkt såväl stå i fullgod överensstämmelse med den enligt riksdagens mening riktiga uppfattningen, att kvinnor skola äga behörighet till sådana befattningar, till vilka de sedan länge ägt möjlighet förvärva erforderlig kompetens, som ock vara ägnad bidraga till en fri och obunden utveckling på ifrågavarande område, en utveckling, som ej kan vara annat än med skolornas och undervisningens fördel förenlig.

Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om gift kvinnas behörighet att söka och innehava sådana lärartjänster, till vilka kvinnor skulle kunna befordras, har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Enligt gällande pensionsbestämmelser är beloppet av den pension, som tillkommer civil tjänstinnehavare, beroende av längden av den tid, befattningshavare varit anställd i statens tjänst.

Lärlönenämnden har föreslagit, att lärare vid statsanstalt må vid

Ändrade bestämmelser angående beräkning av tjänstår för erhållande av statspension.

beräkning av tjänstår för erhållande av pension få tillgodoräkna sig de tjänstår, utöver tre, han må hava varit anställd som lärare vid kommunal anstalt, dock att honom icke må tillgodoräknas mer än 15 sådana tjänstår.

I sitt utlåtande över nämndens betänkande har löneregleringskommittén erinrat, att nämndens förslag innebär avvikelser från vissa grundsatser, på vilka lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstnehavares rätt till pension är fotad, samt påpekat, hurusom en liknande fråga tidigare varit föremål för riksdagens prövning men då förfallit, likaså att kommittén i ett föregående fall ställt sig avvisande till förslag i motsvarande syfte. Kommittén har nu emellertid ansett tidpunkten vara inne för en allsidig utredning, huruvida samt, i jakande fall, i vilken omfattning och under vilka förutsättningar statstjänsteman kan böra vid tjänstårsberäkning i pensionshänseende få tillgodoräkna sig verksamhet annorledes än i statstjänst, samt hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för åvägabringande av en dylik utredning.

Departementschefen har förklarat sig behjärta de synpunkter, vilka tala för en särställning av undervisningsväsendets målsmän i förevarande hänseende, men likväl, i likhet med löneregleringskommittén, ansett, att för förebyggande av ett åsidosättande av eventuellt andra statsintressen en allsidig utredning i ämnet bör komma till stånd; och har departementschefen vid sådant förhållande icke funnit sig böra för närvarande föreslå några åtgärder i det av lärarlönenämnden angivna syfte.

Enär något direkt förslag i förevarande spörsmål från Eders Kungl. Maj:t icke föreligger, torde vad i denna fråga förekommit icke påkalla något särskilt yttrande från riksdagens sida. Emellertid har riksdagen ej velat underlåta att i detta sammanhang, under uttalande av sin anslutning till vad departementschefen i denna sak anfört, påpeka önskvärdheten av att en utredning i det av löneregleringskommittén angivna syfte snarast kommer till stånd.

Löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken.

De förslag, som av Eders Kungl. Maj:t framlagts i avseende å lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, anser sig riksdagen böra i allt väsentligt biträda. De av Eders Kungl. Maj:t föreslagna avlöningsbeloppen finner riksdagen väl avvägda; vad i övrigt föreslagits innebär i stort sett en tillämpning på ifrågavarande lärarpersonal av vissa allmänna grundsatser i avseende å avlönings- och pensionsförhållanden, som blivit tillföre godtagna beträffande andra kårer av statstjänstemän. Riksdagen anser sig också böra i det stora hela godkänna, vad härutinnan föreslagits.

Endast i ett par punkter har riksdagen funnit sig böra göra vissa erinringar och uttalanden.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle adjunkt äga att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk må hava tjänstgjort som rektor vid skeppsgosseskola, samt viss tid, han eller hon, efter vunnen sådan behörighet tjänstgjort såsom ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola, ävensom i fråga om kvinnlig adjunkt den tid, hon efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk tjänstgjort som ordinarie ämneslärarinna vid statssamskola eller högre lärarinneseminariet.

Lönetsberäkning för ämneslärare.

Nu kunna emellertid fall tänkas inträffa, då en lektor anser det vara med sina intressen förenligt att söka en adjunktstjänst t. ex. vid något provårsläroverk; i sådana fall synes billigt, att han eller hon må äga att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig sin föregående tjänstgöringstid som lektor. Riksdagen har därför ansett böra föreskrivas, att i de särskilda fall, då lektor vid allmänt läroverk, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarium, tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola efter ansökan varder utnämnd till adjunkt, honom eller henne må i fråga om ålderstillägg tillgodoräknas den tid, han eller hon må hava tjänstgjort såsom lektor.

På sätt av utredningen framgår, har fråga varit uppe, i vad mån ordinarie ämneslärare vid allmänt läroverk må under vissa förutsättningar för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han tjänstgjort som föreståndare eller ordinarie lärare vid folkhögskola. Löneregleringskommittén har, under erinran, att detta vore ett spörsmål, som närmast avsåge folkhögskolorna, funnit sig under förhandenvarande förhållanden sakna anledning förorda en bestämmelse i angivet syfte.

Enligt riksdagens mening berör emellertid en bestämmelse av nämnda innebörd i lika hög grad de allmänna läroverken, och är det utan tvivel ett steg i rätt riktning, därest övergången utjämnades för lärarne från en kommunal eller enskild läroanstalt till ett därmed besläktat statsläroverk eller omvänt. Grundsatsen att för åtnjutande av ålderstillägg i statstjänst även tillgodoräkna sig viss tjänstgöring vid kommunala läroanstalter är tillämpad exempelvis i fråga om övergång från de kommunala mellanskolorna till vissa statsläroverk. Riksdagen har emellertid icke ansett sig böra för närvarande förorda en bestämmelse angående tillgodoräknande på visst sätt av tjänstgöring vid folkhögskola för åtnjutande av ålderstillägg vid statsläroverk, men förutsätter riksdagen, att detta spörsmål liksom även frågan i hela dess vidd angående rätt för statstjänare att för ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring annorstädes än i statstjänst varder upptagen till närmare omprövning i samband med det där-

med i viss mån besläktade ovanberörda spörsmålet angående ändrade bestämmelser i fråga om beräkning av tjänstår för erhållande av statspension.

Eders Kungl. Maj:t har vidare framlagt förslag angående en viss tillfällig lönetursrätt för extra ordinarie lärare vid befordran till ordinarie befattningshavare vid de allmänna läroverken.

Förslaget innebär, att befattningshavare, vilken före utgången av år 1916 förvärvat behörighet till ämneslärarbefattning vid allmänt läroverk samt under åren 1919—1923 utnämnes till ordinarie ämneslärare, må tillgodoräknas tid, varunder han efter vunnen sådan behörighet omedelbart före tillträdet till den ordinarie tjänsten tjänstgjort vid allmänt läroverk, högre lärarinneseminariet eller folkskoleseminarium i egenskap av extra eller vikarierande ämneslärare med full tjänstgöring, dock med den begränsning, att den, som utnämnes under år 1919, må tillgodoräkna sig ett år, den, som utnämnes under år 1920, två år, den, som utnämnes under år 1921, tre år, den, som utnämnes under år 1922, fyra år, och den, som utnämnes under år 1923, fem år av nyss angivna extra ordinarie tjänstgöringstid.

På sätt av utredningen i ärendet framgår, har löneregleringskommittén ställt sig avvisande mot framställningar angående rätt att för lönetursberäkning tillgodoräkna sig viss tjänstgöring som extra ordinarie lärare. Även riksdagen håller före, att ett bifall till det nu föreliggande förslaget i denna del skulle innebära en avvikelse från de grunder, som i förevarande avseende äro på andra områden gällande, och har riksdagen följaktligen ej kunnat biträda Eders Kungl. Maj:ts omförmälda förslag.

*Avlönings-
förmåner för
övnings-
lärare.*

Riksdagen har i det föregående förklarat sig finna det i fråga om övningslärarna tillämpligt och i det föreliggande förslaget bibehållna avlöningssystemet tämligen invecklat och ägnat att hindra önskvärd reda och överskådlighet över dessa lärares avlöningsförhållanden. Med hänsyn emellertid till den varierande tjänstgöringsskyldighet, som nu åligger övningslärare vid olika läroverk, anser sig riksdagen icke utan föregående utredning kunna vidtaga en omläggning av nuvarande avlöningsgrunder.

*Övningslä-
rares pensio-
nering.*

I avseende å övningslärares pensionering innebär det föreliggande förslaget, att för ordinarie övningslärare pensionsunderlaget skall utgöra två tredjedelar av den avlöning, läraren skulle uppbära, därest han bestred tjänstgöring till den omfattning, som närmast föregående hösttermin var för hans tjänst bestämd, dock att pensionens belopp skall bestämmas med hänsyn till medelbeloppet för år av de högsta pensionsun-

derlag, som varit för läraren gällande under vart och ett av de tio år, som förflutit närmast före tidpunkten för pensionstagandet, likväl icke lägre belopp än lönen oavkortad.

Förslaget överensstämmer med den lydelse, som löne regleringskommittén givit ifrågavarande bestämmelse. Kommittén åter hade upptagit vad lärarlönenämnden härutinnan föreslagit, men för sin del tillagt den bestämmelsen, att pensionen ej må utgå med lägre belopp än lönen oavkortad.

Ifrågavarande bestämmelse har samma lydelse såväl i fråga om de allmänna läroverkens övningslärare som beträffande motsvarande lärare vid högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna.

Riksdagen har icke kunnat undgå att uppmärksamma, hurusom genom det ovanberörda tillägget, »likväl icke lägre belopp än lönen oavkortad», avsevärda ojämnheter skulle uppstå i fråga om den inbördes storleken av pensionsbeloppen för olika övningslärarkategorier. I betraktande härav har riksdagen ansett lämpligast, att omförmälda tillägg uteslötes, men har riksdagen, då sagda tillägg uppenbarligen tillkommit för att tillgodose de svagast avlönade övningslärarna och då det givetvis är av vikt, att den angivna bristen bleve avhjälpd, på samma gång funnit sig böra anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes åvägabringa en utredning i fråga om övningslärarnas pensionsförhållanden och för riksdagen framlägga det förslag, vartill sagda utredning kan föranleda.

Vid sådant förhållande torde jämväl föreskrift böra meddelas därom, att övningslärare, som med eller under år 1919 utnämnes till ordinarie befattning, skall vara underkastad de förändrade bestämmelser i fråga om rätt till pension, som under nämnda år kunna varda meddelade.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare, att en var ordinarie adjunkt och ordinarie lektor vid provårsläroverk skall, utöver honom eller henne tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, erhålla dels ett särskilt arvode av 300 kronor för år, dels ock, därest vederbörande lärare har sig handledning av lärarkandidater anförtrodd, ersättning till belopp, som av läroverksöverstyrelsen bestämmes, dock att sagda arvode och ersättning icke må för år tillhoppa överstiga 600 kronor.

*Avlöningstillägg
åt de ordinarie
ämneslärarna vid
provårsläro-
verken.*

Mot Eders Kungl. Maj:ts förslag angående särskilda arvoden åt lärarna vid provårsläroverken har utskottet intet att erinra.

De av Eders Kungl. Maj:t föreslagna avlöningsvillkoren hava endast i en punkt givit utskottet anledning till erinran.

Avlöningsvillkor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär, att för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som i blivande nya stater varda upptagna för ordinarie

befattningshavare vid de allmänna läroverken, skall bland annat, gälla den bestämmelsen, att befattningshavare skall, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, vara pliktig att, för den händelse i sammanhang med en allmän revision av läroverksorganisationen hans tjänstgöring anses lämpligen böra förläggas till annan, med de nuvarande allmänna läroverken jämförlig läroanstalt än den, där han då är anställd, ävensom eljest, när helst så av Eders Kungl. Maj:t prövas lämpligt, låta sig förflyttas från allmänt läroverk till annan befattning inom undervisningsväsendet, dock att befattningshavare, som varder förflyttad till annan ort, skall vara berättigad att av statsverket erhålla skälig flyttningshjälp till det belopp, Eders Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämmer.

Riksdagen har icke förbisett, att det sålunda föreslagna villkoret även till sin formella avfattning står i fullständig överensstämmelse med vad som i motsvarande avseende föreskrivits i fråga om på senare tiden fastställda löneregleringar för åtskilliga tjänstemannakårer. Och riksdagen finner icke heller anledning till erinran mot det sakliga innehållet i sagda villkor. Fast hellre synes det riksdagen vara av förhållandena påkallat, att den möjlighet till förflyttning av befattningshavare, som därigenom beredes, även beträffande nu ifrågavarande befattningshavare hålles öppen. Då det emellertid kommit till riksdagens kännedom, att viss farhåga yppats, att det föreslagna villkoret skulle kunna tolkas sålunda, att det medgäve förflyttning av befattningshavare av snart sagt vilken anledning som helst, alltså även i sådana fall, då hänsyn till undervisningsväsendets behov icke med nödvändighet skulle påkalla sådan, har riksdagen funnit sig böra uttala sin förvissning om, att den verkliga innebörden av villkoret icke medgiver en sådan tolkning, och tillika funnit sig böra vidtaga ett förtydligande i samma riktning av den formella avfattningen av det samma.

Bland de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna avlöningsvillkoren är vidare intagen en bestämmelse, att med rektors- eller ämnesläroverksbefattning vid allmänt läroverk icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat.

Riksdagen, som finner lämpligt, att ifrågavarande bestämmelse, sådan den nu är formulerad, ej omfattar jämväl övningsläroverksbefattning, har dock, till underlättande av en framtida reglering av hithörande förhållanden, bland avlöningsvillkoren infört en bestämmelse av innebörd, att innehavare av övningsläroverksbefattning vid allmänt läroverk skall vara underkastad de ändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade ifråga

om förening av dylik befattning med annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet erinrar departementschefen, att vid bifall till hans förslag kvinnor skulle kunna utnämnas och befordras till lärarbefattningar vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna. Förslaget innebure vidare, att för kvinnor skulle bestämmas avlöningar, beräknade efter en annan och lägre måttstock än för motsvarande manliga befattningshavare. De för avlöningar erforderliga beloppen borde emellertid beräknas och i staterna upptagas med hänsyn till manliga tjänst innehavare. Därest nu ifrågavarande tjänster i viss omfattning besattes med kvinnor, komme givetvis vid sådant förhållande besparingar att uppstå å vederbörande anslag. Enligt nu tillämpade grunder skulle sådana besparingar, i den mån de uppkomme å anslaget till högre lärarinneseminariet, ingå till åttonde huvudtitelns allmänna besparingsfond och, i den mån de uppkomme å reservationsanslaget till de allmänna läroverken eller reservationsanslaget till folkskoleseminarier, ingå som besparingar å respektive reservationsanslag.

Kostnadsberäkning.

Departementschefen anför vidare, att det tilläventyrs syntes kunna ifrågasättas, huruvida en sådan anordning borde vidtagas, att besparingar, om vilka nu är fråga, komme att ingå till kassaförlagsfonden. Emellertid syntes kunna antagas, att under den närmaste tiden kvinnor icke komme att bekläda ifrågavarande befattningar i en sådan utsträckning, att förevarande spörsmål skulle få någon mer nämnvärd ekonomisk betydelse. Vid sådant förhållande och innan någon tids erfarenhet på området vunnits, hade departementschefen ansett sig under förhandenvärande förhållanden böra inskränka sig till den erinran, som sålunda framställts.

Sådana besparingar, varom nu är fråga, skulle, såsom departementschefen angivit, enligt nu tillämpade grunder ingå till dels åttonde huvudtitelns allmänna besparingsfond, dels vederbörande reservationsanslag. Givetvis kunna dessa besparingar framdeles komma att uppgå till ganska betydande belopp. Riksdagen anser sig emellertid för närvarande och innan, såsom av departementschefen framhålles, någon tids erfarenhet på området vunnits, böra ansluta sig till den av departementschefen intagna ståndpunkten beträffande ifrågavarande medels disponerande i enlighet med den därom givna allmänna bestämmelsen.

Mot de av departementschefen i övrigt gjorda kostnadsberäkningarna, innefattande jämväl anslag till vissa nya lärartjänster, eller vad i avseende

å anslag å extra stat föreslagits har riksdagen icke haft något att erinra.

I anslutning härtill skulle alltså det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken höjas med 1,779,261 kronor eller från 5,890,989 kronor till 7,670,250 kronor. Vidare skulle på extra stat för år 1919 erfordras

till extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken ett förslagsanslag, högst 460,000 kronor,

till extra arvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken ett förslagsanslag, högst 41,500 kronor, och

till provårskurser för blivande lärare vid de högre allmänna läroverken i Göteborg, ett förslagsanslag, högst 27,350 kronor.

Löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid statens högre lärarinneseminarium.

Eders Kungl. Maj:ts förslag ifråga om löneroglering för lärarpersonalen vid statens högre lärarinneseminarium ansluter sig i huvudsakliga delar till vad i motsvarande avseenden föreslagits beträffande de högre allmänna läroverkens lärare. Riksdagen finner sig också böra i det stora hela biträda det föreliggande förslaget och har endast velat inskränka sig till följande uttalanden.

Särskilda arvoden åt rektor och lektorer.

Jämväl ifråga om högre lärarinneseminarier har departementschefen i allt väsentligt grundat sitt förslag på det utlåtande, lönerogleringskommittén i ämnet avgivit. Endast i en punkt har departementschefen förordat en avvikelse från den uppfattning, till vilken majoriteten inom nämnda kommitté kommit, och anslutit till ett reservationsvis inom kommittén framlagt förslag, nämligen ifråga om särskilda arvoden åt rektor och lektorer.

Med hänsyn till den särställning, som högre lärarinneseminarier intager i vårt undervisningsväsen, och i betraktande av den betydelse, denna läroanstalt såväl nu som framdeles bör äga för lärarinneutbildningen, finner riksdagen förslaget om särskilda arvoden åt där anställda rektor och lektorer befogat och vill uttala sin anslutning till det föreliggande förslaget i denna punkt.

Lönetsberäkning för ämneslärare.

Även för högre lärarinneseminarier vidkommande har Eders Kungl. Maj:t föreslagit en bestämmelse om viss tillfällig lönetsrätt för extra ordinarie lärare vid befördran till ordinarie befattningshavare vid seminarier.

I likhet med vad riksdagen uttalat i fråga om motsvarande bestämmelser beträffande de allmänna läroverken, har riksdagen icke funnit sig böra godtaga Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna punkt.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle de nuvarande biträdande ämneslärarinnebefattningarna, vilka för närvarande ej hava karaktär av ordinarie tjänster, förvandlas till ordinarie befattningar. Förslaget innebär vidare, att ordinarie ämneslärarinna skulle för åtnjutande av ålderstillägg få tillgodoräknas, bland annat, den tid utöver fem år, hon i egenskap av biträdande ämneslärarinna tjänstgjort vid högre lärarinneseminariet.

Lönetsberäkning för ordinarie ämneslärarinnor.

Riksdagen, som finner sistberörda bestämmelse erbjuda vissa likheter med sådana fall, då riksdagen medgivit rätt för ordinarie befattningshavare att för ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring med avlöning å extra stat, har så mycket mindre något att erinra mot vad för ifrågavarande ämneslärarinnor föreslagits, som ett bifall härtill icke kan enligt riksdagens mening anses vara av prejudicerande beskaffenhet.

Vad riksdagen i det föregående anført ifråga om övningslärare och avlöning villkor för de allmänna läroverkens vidkommande, äger i tillämpliga delar giltighet i avseende å motsvarande förhållanden för högre lärarinneseminariet.

Övningslärare och avlöning villkor.

Mot de av departementschefen gjorda kostnadsberäkningarna har riksdagen intet att erinra. Det ordinarie anslaget till högre lärarinneseminariet skulle alltså ökas med 40,135 kronor eller från 76,350 kronor till 116,485 kronor, varjämte skulle å extra stat för år 1919 erfordras till arvoden åt timlärare och vikarier vid högre lärarinneseminariet ett förslagsanslag, högst 16,800 kronor.

Kostnadsberäkning.

Vad av Eders Kungl. Maj:t föreslagits i fråga om hyresersättningar och hyresbidrag till vissa befattningshavare samt ifråga om sättet för bestridande av nämnda ersättningar och bidrag har ej heller givit anledning till erinran från riksdagens sida.

I fråga om löne- och pensionsreglering för folkskoleseminariernas lärarpersonal innebär det föreliggande förslaget en tillämpning i stort sett av de grunder, som kommit till uttryck i förslagen om lönereglering för lärare vid de allmänna läroverken och högre lärarinneseminariet. Riksdagen anser sig också böra i allt väsentligt uttala sin anslutning härtill.

Löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid statens folkskoleseminarier.

En granskning av förslaget har endast i ett par punkter givit riksdagen anledning till följande uttalanden och erinringar.

Den mest betydelsefulla ändring av nuvarande förhållanden, som det föreliggande förslaget avser att genomföra, är förvandlingen av adjunksbefattningarna vid seminarierna till lektorstjänster. Genom beslut

Kompetensvillkor för lektorer samt övergångsförhållanden.

i ett flertal olika avseenden har riksdagen visat sig behjärta den omorganisation i tidsenlig riktning av seminarierna, som avsågs med 1913 års seminariereform; det föreliggande löneregleringsförslaget har till syftemål att förmedelst väl kvalificerade lärarkrafter söka säkerställa den nu påbörjade omorganisationen och de reformer, som sedan länge visat sig önskvärda i avseende å seminarieundervisningen. Riksdagen ansluter sig till förslaget om dessa befattningars förvandling till lektorat med därmed följande avlöningsförmåner.

På sätt av utredningen i ärendet framgår, har denna fråga ansetts böra skärskådas i samband med spørsmålet om de kompetensvillkor, vilka syntes skäliga uppställas för dessa befattningar. Löneregleringskommittén har i sistnämnda avseende föreslagit följande bestämmelse:

»För behörighet till lektorstjänst vid folkskoleseminarium fordras att hava uppfyllt villkoren för behörighet till ordinarie lektorstjänst vid högre allmänt läroverk eller att hava, med hänsyn till genom vetenskapliga insikter, pedagogisk utbildning och föregående verksamhet ådagalagd lämplighet för ämneslärartjänst vid lärarbildningsanstalt, av Kungl. Maj:t efter folkskolöverstyrelsens hörande blivit förklarad behörig till lektorstjänst vid folkskoleseminarium; med rätt dock för folkskolöverstyrelsen att, då utsikt finnes att till ledig lektorstjänst förvärva lärare av synnerlig skicklighet och lämplighet, föreslå hos Kungl. Maj:t till tjänstens erhållande även den, som icke uppfyllt nu angivna villkor för anställning såsom lektor.»

I sitt uttalande till statsrådsprotokollet har departementschefen i huvudsak uttalat sin anslutning till vad kommittén förordat och på samma gång framhållit, att vissa mindre jämkningar i kommitténs förslag vid det slutliga fastställandet av berörda villkor tilläventyrs syntes böra vidtagas i syfte att underlätta möjligheten för den ändamålsenligaste rekryteringen av ifrågavarande lärarkår.

Jämväl riksdagen vill för sin del uttala sin anslutning till de föreslagna kompetensvillkoren, på samma gång riksdagen uttalar sin förvissning om, att genom de mindre jämkningar i förslaget, som av departementschefen antytts, intet vidtages, som kommer att rubba den sakliga innebörden av ifrågavarande bestämmelse.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare, att de nuvarande ämneslärare, vilka icke fylla de föreslagna kompetensvillkoren, skola överflyttas på övergångsstat och bliva i fråga om avlöningsförmåner likställda med läroverksadjunkter. De befattningshavare, vilka sålunda skulle komma att uppföras å övergångsstat, skulle först och främst vara sådana, vilka kunde

antagas framdeles komma att uppfylla de för lektorer föreslagna kompetensvillkoren. Vidare skulle de ämneslärare, som av en eller annan anledning icke kunde eller ville vinna föreskriven lektorsbehörighet men som dock ansåges kunna fullgöra ämneslärartjänst vid seminarium, äga att kvarbliva som adjunkter å övergångsstat. Endast i de fall, då det kunde för undervisningens behöriga skötande anses önskvärt, att platsen besattes med ny innehavare, skulle en förflyttning till indragningsstat äga rum.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet framhåller departementschefen, hurusom givetvis avsevärda svårigheter komme att möta vid övergången till den nya ordningen. Billigheten krävde, att man vid prövningen av de nuvarande seminarieadjunkternas kompetens för lektorsgrad ej förföre rigoröst med hänsyn till de formella kompetenskraven. En förtjänstfull lärarverksamhet och framstående skicklighet att handleda utbildningen av de blivande lärarna måste enligt departementschefens mening tillmätas en synnerlig betydelse vid detta spörsmåls bedömande.

Riksdagen är ense med departementschefen i fråga om lämpligheten av en anordning av nu angiven art. Uppenbarligen komma, såsom ock departementschefen angivit, svårigheter att yppa sig i fråga om övergången från den gamla till den nya ordningen. I detta avseende förutsätter jämväl riksdagen, att ett allt för strängt tillämpande av de formella kompetenskraven icke vidtages, och att i görligaste mån hänsyn tages till, såsom departementschefen säger, »en förtjänstfull lärarverksamhet och framstående skicklighet att handleda utbildningen av de blivande lärarna».

Även för folkskoleseminariernas vidkommande har Eders Kungl. Maj:t föreslagit en bestämmelse om viss tillfällig lönetursrätt för extra ordinarie lärare vid befordran till ordinarie befattningshavare vid folkskoleseminarierna. *Lönetursberäkning för ämneslärare.*

I likhet med vad riksdagen uttalat i fråga om motsvarande bestämmelse beträffande de allmänna läroverken har riksdagen funnit sig böra avslå Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna punkt.

I fråga om övningslärarnas avlöningsförmåner innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag, att övningslärarna vid seminarierna skulle avlönas efter en högre måttstock än motsvarande lärare vid de allmänna läroverken. Riksdagen finner med hänsyn till seminarieundervisningens läggning och ändamål en sådan anordning befogad. *Avlöningsförmåner för övningslärare.*

Övnings-
lärares pen-
sionering.

I avseende å pensionering av övningslärare vid de allmänna läroverken har riksdagen förordat en viss ändring av vad Eders Kungl. Maj:t i denna del föreslagit. Vad riksdagen i detta hänseende uttalat äger jämväl tillämpning i fråga om övningslärare vid folkskoleseminarierna — lärarne i trädgårdsskötsel härvid dock undantagna, för vilka avlöningsgrunderna äro annorlunda beräknade än för övriga övningslärare.

Löneturs-
beräkning
för övnings-
skollärare.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär, att övningsskollärare skall för erhållande av ålderstillägg tillgodoräknas tjänstgöring som ordinarie lärare vid folkskola, skeppsgosseskola eller högre folkskola ävensom tjänstgöring vid under offentlig kontroll ställt småskoleseminarium under den tid statsbidrag utgått till hans avlönande enligt bestämmelserna om statsbidrag till folkskollärares avlönande.

I ovanberörda motion, nr 193 i första kammaren, har föreslagits en viss utsträckning av ifrågavarande lönetursrätt att omfatta jämväl tjänstgöring som lärare vid statsunderstödd uppfostringsanstalt för vanartiga barn, där undervisningen omfattar i huvudsak samma lärokurser som de, vilka genomgås i egentlig folkskola.

Riksdagen vill erinra, hurusom departementschefen i fråga om lönetursberäkning för folkskollärare anslutit sig till den uppfattningen, att sådan lärare skall för erhållande av ålderstillägg äga att tillgodoräkna sig tjänstgöring såsom föreståndare eller lärare vid skyddshem, som åtnjuter statsbidrag och antingen äger av Eders Kungl. Maj:t stadfäst reglemente eller ock är av Eders Kungl. Maj:t erkänt såsom allmän uppfostringsanstalt.

Enahanda rätt anser riksdagen böra medgivas övningsskollärare vid folkskoleseminarium och har fördenskull på det sätt biträtt berörda motion nr 193, att sådan lärare må för erhållande av ålderstillägg tillgodoräknas tjänstgöring av den art, som nyss angivits i fråga om folkskollärares lönetursberäkning.

Övnings-
skollärares
pensions-
rätt.

Enligt det föreliggande förslaget skulle övningsskollärarna erhålla ordinarie anställning, men har departementschefen i fråga om dessa lärares pensionering uttalat sig för en sådan anordning, att genom en särskild bestämmelse måtte föreskrivas, att lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension ej måtte äga tillämpning å dem, utan att de fortfarande måtte få kvarstå som delägare i folkskollärarnas pensionsinrättning.

Beträffande dessa lärares ordinarie anställning har riksdagen intet att erinra.

Beträffande beräkning av pensionsbeloppet innebär förslaget, att detta belopp skall utgöra lönen jämte intjänat eller intjänade ålderstilllägg. Pensionen skulle alltså, vad angår manlig lärare, uppgå till 3,300 kronor eller följaktligen till endast 100 kronor lägre än begynnelseavlönningen. Riksdagen anser, att en bättre proportion mellan avlöning och pension skulle vinnas, därest den nu gällande bestämmelsen bibehölles, att pensionen bestämmes till högst två tredjedelar av tjänsten åtföljande lön (avlöning) jämte ålderstilllägg, och får fördenskull tillstyrka en ändring därhän i det föreliggande förslaget.

Vad riksdagen i det föregående anfört i fråga om avlöningvillkor för de allmänna läroverkens vidkommande äger jämväl giltighet i avseende å motsvarande förhållanden för folkskoleseminarierna. *Avlöningsvillkor.*

I samband med löneregleringsförslaget har Eders Kungl. Maj:t jämväl framlagt förslag angående dels nya ordinarie lärarbefattningar vid folkskoleseminarierna, dels anslag till uppvärmning, belysning, materiell m. m. för de till dubbelseminarier utvidgade läroanstalterna i Uppsala, Lund och Falun, dels anslag till stipendier för elever vid sagda seminarier dels ock hyresbidrag till vissa rektorer ävensom till lärare vid seminarierna i Stockholm och Göteborg. *Nya lärarbefattningar m. m.*

Vad i nu berörda avseenden föreslagits har riksdagen tagit under omprövning, och hava förslagen härutinnan icke givit anledning till erinran från riksdagens sida.

Ej heller i fråga om de av departementschefen gjorda kostnadsberäkningarna har riksdagen funnit skäl till anmärkningar. Det gemensamma reservationsanslaget till folkskoleseminarierna skulle alltså komma att höjas från nuvarande 999,250 kronor med 685,615 kronor till 1,684,865 kronor, varjämte skulle å extra stat för år 1919 erfordras dels till bestridande av hyresbidrag till vissa rektorer ett förslagsanslag, högst 6,200 kronor, dels ock till bestridande av hyresbidrag till lärare vid seminarierna i Stockholm och Göteborg ett förslagsanslag av 12,000 kronor. *Kostnadsberäkning.*

Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om de kommunalt anställda lärarkårerna är, såsom i det föregående angivits, i viss mån byggt på andra grunder än förslagen beträffande de statsanställda lärarna. Därigenom att krigstidstillägg ej skulle utgå till de förra, hava avlöningsförhöjningarna för dem beräknats relativt högre än för de senare. Förslaget innebär för de kommunalt anställda lärarnas vidkommande i samband med själva lönebeloppens fixerande jämväl ett tillrättaläggande av hithörande frågor i *Lönereglering för lärarpersonalen vid folk- och småskolor.*

syfte att genom vissa enhetliga grunder vinna en allmän överskådlighet över dessa hittills ganska invecklade avlöningsförhållanden. Den omständigheten att avlöningen för de kommunalt anställda lärarna bestrides av såväl statsmedel som kommunala medel har ävenledes bidragit att göra dessa spörsmål mera komplicerade än avlöningsfrågor i allmänhet. Bortsett från själva avlöningsbeloppen kännetecknas förslaget av en strävan att i möjligaste mån för de kommunalt anställda lärarna i tillämpliga delar fastslå enahanda villkor och grunder i avseende å avlöningsförhållanden, som sedan länge varit gällande beträffande statens befattningshavare.

Folkskol-
lärarperso-
nalens avlö-
ningsförhål-
landen.

Riksdagen har vid prövning av förslaget i vad det avser lönereglering för folkskolans lärarpersonal funnit sig böra i allt väsentligt ansluta sig till vad departementschefen härutinnan förordat. Vid vissa punkter har riksdagen emellertid kommit till en något avvikande uppfattning.

Den kon-
tanta avlö-
ningen.

I fråga om själva de kontanta avlöningsbeloppen innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag för ordinarie manlig lärare 2,100 kronor jämte tre ålders-tillägg, vart och ett å 300 kronor, för ordinarie kvinnlig lärare 1,900 kronor jämte tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor, för extra ordinarie och vikarierande lärare 1,700 kronor samt för kvinnlig sådan lärare 1,500 kronor.

Beträffande den kontanta avlöningen till ordinarie manlig lärare finner riksdagen Eders Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende väl avvägt och har förty biträtt detsamma.

I detta sammanhang har riksdagen ansett sig böra fästa uppmärksamheten på en omständighet, som kan sägas i viss mån stå i samband med själva lönefrågan. I sitt över lärarlönenämndens betänkande avgivna utlåtande har löneregleringskommittén vid behandlingen av nytt förslag till reglemente för folkskollärarnas pensionsinrättning berört frågan, i vad mån pensionerad folkskollärare, som tillträder extra ordinarie folkskollärartjänst, må förpliktas att under sådan tjänstgöring avstå viss del av pensionen.

Kommittén anser riktigt, att vederbörande pensionstagare i dylikt fall bör vidkännas något avdrag å pensionen. Om beloppet av detta avdrag kunde, säger kommittén, olika meningar råda. Därest exempelvis detsamma bestämdes till 75 kronor för läsmånad eller 600 kronor för år, skulle, med beräkning av de utav kommittén förordade avlöningsbeloppen (vilka jämväl av Eders Kungl. Maj:t nu föreslagits), och under förutsättning att full pension åtnjötes, manlig sådan befattningshavares sammanlagda kontanta avlöningsförmåner uppgå till 3,350 kronor för år; bestämdes av-

draget till 100 kronor för läsmånad eller 800 kronor för år, skulle avlöningsförmånerna uppgå till 3,150 kronor för år. Utan att göra något bestämt uttalande i denna punkt, ville kommittén dock ifrågasätta, huruvida det ej vore lämpligt att införa i omförmälda reglemente en bestämmelse av innebörd, att pensionerad lärare, som tjänstgjorde såsom extra ordinarie eller vikarierande lärare, måtte förpliktas att under sådan tjänstgöring avstå visst nämare angivet belopp av pensionen.

Riksdagen har velat erinra om detta löneregleringskommitténs uttalande, vilket syntes riksdagen förtjänt av att tagas under närmare omprövning. Riksdagen har emellertid i detta sammanhang endast velat inskränka sig till att fästa uppmärksamheten härå och samtidigt peka på den enligt riksdagens mening riktiga tanke, som ligger till grund för löneregleringskommitténs uppfattning i denna punkt.

Det föreliggande förslaget innebär, att Eders Kungl. Maj:t må äga utfärda de närmare villkor och bestämmelser, vilka, i huvudsaklig överensstämmelse med den uppfattning, åt vilken departementschefen i statsrådsprotokollet uttalat sin anslutning, torde för de föreslagna avlöningsförmånernas åtnjutande bära stadgas.

Avlöningsvillkor.

Riksdagen, som icke har något att erinra mot ett medgivande från riksdagens sida av det nu angivnas innebörd, förutsätter jämväl, att vid utfärdande av blivande avlöningsvillkor de grundsatser bliva tillämpade, vilka löneregleringskommittén angivit och till vilka departementschefen i huvudsak uttalat sin anslutning, liksom ock att de allmänna principer, vilka i liknande hänseenden plägat fastslås för statens befattningshavare, varda härjämte beaktade samt att i överensstämmelse med dessa i tillämpliga delar, där sig så göra låter, de blivande villkoren för ifrågavarande lärare bliva utfärdade.

Särskilt har riksdagen uppmärksammat, hurusom löneregleringskommittén erinrat om ett under ärendets behandling framkommet förslag, att lärare ej utan vederbörande skolstyrelses medgivande må innehava annan avlönad befattning, samt för egen del förordat, att en bestämmelse i detta syfte — vare sig det ifrågasatta medgivandet skulle lämnas av statens vederbörande folkskolinspektör eller av vederbörande skolstyrelse — måtte knytas såsom villkor vid de föreslagna avlöningsförmånerna.

Vad löneregleringskommittén i sistnämnda hänseende förordat och vilket jämväl blivit av departementschefen lämnat utan erinran synes riksdagen vara av beskaffenhet att bära närmare beaktas vid utfärdande av de villkor och bestämmelser, om vilka nu senast varit fråga.

*Lönernas
utbetalande.*

Beträffande lönernas utbetalande har lärarlönenämnden uttalat sina sympatier för att detta må äga rum månadsvis i stället för som nu kvar-
talsvis. Löneregleringskommittén har däremot uttalat vissa betänkligheter
med hänsyn till de administrativa svårigheter, som en sådan ordning på
många ställen skulle medföra. På vederbörande skoldistrikt skulle emel-
lertid ankomma att, i händelse sådant ansåges önskligt, föranstalta om
lönernas utbetalande månadsvis.

Departementschefen erinrar, att den ordning, som av lärarlöne-
nämnden ifrågasatts, vunnit allmän tillämpning på övriga förvaltnings-
områden samt i och för sig måste anses innebära en billighet mot veder-
börande befattningshavare, samt förklarar det vara sin avsikt att före en
blivande löneförfattnings utfärdande undersöka, huruvida icke anord-
ningar skulle kunna träffas i fråga om rekvisition av statsbidrag m. m.,
vilka skulle utan avsevärdare administrativa olägenheter kunna möjlig-
göra månatlig utbetalning av lärarlönerna. För den händelse så befunnes
möjligt, syntes hinder icke böra resas mot att tillmötesgå en inom dessa
kårer ofta uttalad önskan i detta avseende.

Därest i anledning av de utav departementschefen i utsikt ställda un-
dersökningarna en sådan anordning skulle kunna träffas, att ett månatligt
utbetalande av lönerna ej kommer att medföra ett onödigtvis betungande och
för kommunerna förlustbringande förskottsväsen, har riksdagen intet att er-
inra mot åtgärders vidtagande i den av departementschefen angivna riktning.

Statsbidrag.

De av Eders Kungl. Maj:t föreslagna grunderna ifråga om utgående
av statsbidrag till ifrågavarande lärare har riksdagen i allt väsentligt
bifallit. Endast i ett par fall har riksdagen vidtagit ett par smärre
ändringar av huvudsakligen formell beskaffenhet.

Så har riksdagen ansett böra föreskrivas, att, om läraren erhållit
tjänstledighet av annan anledning än på grund av styrkt sjukdom eller
för att på grund av särskilt förordnande eller val fullgöra offentligt upp-
drag eller bestrida befattning i statens tjänst eller tjänstgöra hos riks-
dagen, dess utskott eller revisorer, statsbidrag till hans avlöning ej skall
utgå, med mindre, därest ledigheten överskrider viss av Eders Kungl.
Maj:t bestämd maximitid, vederbörande folkskolinspektör vitsordat, att
sådant må utan hinder av nämnda omständighet äga rum, eller, då folk-
skolinspektören icke ansett sig kunna tillstyrka *statsbidrags utgående till
den tjänstledige lärarens avlöning*, folkskolöverstyrelsens medgivande er-
hållits.

Den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelsen ifråga om stats-
bidrags utgående till vikarie å ledig tjänst bör även omfatta sådana fall,
då den ordinarie *innehavaren av tjänsten åtnjuter tjänstledighet utan att
statsbidrag utgår till hans avlöning.*

Beträffande statsbidrag till vikarie torde vidare böra föreskrivas, att för det fall, att till vikarie antagits redan pensionerad lärare, statsbidrag till vikariens avlöning endast skall utgå, för så vitt folkskolinspektören vitsordar vikariens lämplighet.

I avseende å de under III i Eders Kungl. Maj:ts förslag innefattade bestämmelser torde i första stycket ordet skolformen böra utbytas mot skolans art, varjämte i andra stycket sista delen bör hava följande ändrade lydelse: »— — —, av vilken händelse statsbidrag må utgå enligt vad i mom. 2 här nedan sägs».

För närvarande är det vederbörande skolstyrelse obetaget att låta med pensionsberättigad lärares avsked anstå, därest och så länge hans fortsatta tjänstgöring anses gagnelig för skolan. Löneregleringskommitténs förslag i avseende å pensionsålder för folkskollärare innebär, att lärare skall vara skyldig avgå vid 60 års ålder, vederbörande skolstyrelse dock obetaget att, sedan tillstyrkande yttrande i ärendet avgivits av vederbörande folkskolinspektör, låta med avskedet anstå, därest och så länge läraren prövas vara för skolan gagnelig, dock icke i något fall längre än till fyllda 65 år. Till denna uppfattning ansluter sig departementschefen men anser dock, med hänsyn till de för närvarande tjänstgörande lärare, vilka uppnått en ålder av 65 år eller därutöver, en övergångsbestämelse vara av nöden, innebärande rättighet för sådana lärare att, oaktat de uppnått ålder, vid vilken skyldighet att avgå från tjänsten under alla förhållanden skall äga rum, kvarstå till den 1 juli 1919.

Övergångs-
förhållan-
den.

Ovanberörda motion, nr 424 i andra kammaren, innebär, bland annat, att lärares skyldighet att avgå ur tjänsten, efter det han blivit pensionsberättigad och uppnått 60 års-åldern, bör äga tillämpning allenast i det fall, att såväl vederbörande skolstyrelse som folkskolinspektör finna den pensionsberättigade lärarens avgång nödvändig med hänsyn till skolans bästa.

Riksdagen tillåter sig till en början erinra, hurusom genom kungl. kungörelsen den 14 juni 1917 förordnats, att vad i kungörelsen den 1 juni 1900 angående avlöning åt lärare vid folkskolor och småskolor § 1 mom. 5, sådant detta författningsrum lyder enligt kungörelsen den 14 september 1906, föreskrives om skyldighet för lärare att, så snart han uppnått sextio års ålder och i vederbörlig ordning förklarats berättigad till hel pension, avgå från tjänsten, skulle intill utgången av år 1918 äga tillämpning allenast i det fall, att såväl vederbörande skolstyrelse som folkskolinspektör funne den pensionsberättigade lärarens avgång nödvändig med hänsyn till skolans bästa.

Det var mot bakgrunden av nu nämnda kungörelse, jämförd med gällande bestämmelse i ämnet, som löneregleringskommittén framlade sitt ovanberörda förslag, till vilket departementschefen uttalat sin anslutning. Kommittén sade sig också dela den uppfattning, som kom till uttryck i nämnda kungörelse, nämligen att medverkan från folkskolinspektörens sida vore erforderlig, då det gällde medgivande av rätt för pensionsberättigad lärare att kvarstå i tjänst. Jämväl riksdagen ansluter sig till löneregleringskommitténs i ämnet avgivna förslag.

Vad angår frågan om medgivande för lärare att oaktat fyllda sextiofem år få kvarstå till den 1 juli 1919 har riksdagen funnit skäl föreligga för en utsträckning till sagda dag av den ovanberörda, i kungl. kungörelsen den 14 juni 1917 intagna och på darsammastädes angivna förutsättningar grundade bestämmelsen, och förutsätter riksdagen, att vid utfärdande av blivande övergångsstadganden föreskrifter varda meddelade i nu angivet syfte.

Småskollä-
rarnas rätts-
liga ställning.

Lärlönenämnden har i sitt betänkande i samband med förslag till lönereglering för småskollärarkåren även upptagit till behandling frågan om beredande av en mera tryggad ställning åt ifrågavarande lärare och i detta hänseende föreslagit ändring av vissa paragrafer i folkskolestadgan. Nämndens förslag i denna punkt har i viss omfattning ävenledes varit föremål för riksdagens prövning, och har riksdagen i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t anhållit om åtgärders vidtagande i ärendet. Enligt riksdagens mening förelåge intet nödvändigt samband mellan spørsmålet om ifrågavarande lärarkårs rättsliga ställning och dess lönefråga. Enhanda uppfattning göres gällande av löneregleringskommittén, som framhållit, att dess förslag i varje fall ej syntes lägga hinder i vägen för den ifrågasatta förändringen av kårens rättsliga ställning.

I likhet med vad av löneregleringskommittén gjorts gällande, anser departementschefen något nödvändigt samband icke föreligga mellan ifrågavarande lärarkårs rättsliga ställning och dess lönefråga. Departementschefen säger sig ämna med det snaraste till prövning upptaga spørsmålet om en mera tryggad ställning för småskollärarkåren. Emellertid ansåge han intet hinder förefinnas, att lönefrågan dessförinnan bleve prövad och nådde sin slutliga lösning, i all synnerhet som det föreliggande löneregleringsförslaget jämväl toge hänsyn till vad av lärlönenämnden anförts och förordats i fråga om kårens rättsliga ställning.

Riksdagen ansluter sig för sin del till den uppfattning, som av departementschefen i berörda hänseenden gjorts gällande. Dock förutsätter riksdagen, att, då spørsmålet om småskollärarkårens rättsliga ställning när

sin slutliga lösning, inga sådana åtgärder komma att vidtagas, som innebära ett äventyrande av de förmåner, som det föreliggande löneregleringsförslaget avser att bibringa ifrågavarande lärarkår.

I likhet med vad riksdagen uttalat ifråga om folkskollärarpersonalens avlöningsförhållanden, har riksdagen ansett sig böra i allt väsentligt ansluta sig till departementschefens förslag angående lönereglering för småskolans lärarkår.

Småskollärarnas avlöningsförhållanden.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle den kontanta avlöningen för småskollärare utgå i form av grundlön och ålderstillägg. Någon skillnad i avlöningen mellan manlig och kvinnlig befattningshavare skulle icke ifrågakomma. På sätt ovan omförmålt, har i en inom riksdagen väckt motion (nr 186 i första kammaren) föreslagits, att manlig småskollärare skall åtnjuta en grundlön, som med 200 kronor överstiger vad som kan komma att bliva beviljat motsvarande kvinnlig lärare.

Allmänna avlöningsgrunder.

Med hänsyn därtill, att den ursprungligen tilltänkta avlöningsformen familjetillägg icke blivit upptagen i det föreliggande förslaget, och i betraktande av att denna avlöningsform genom den de senare åren beviljade tillfälligå löneförbättringen blivit tillämpad å ifrågavarande lärarkår, finner riksdagen skäl föreligga för ett sådant tillägg till Eders Kungl. Maj:ts förslag, som nyssberörda motion avser. Det torde jämväl böra erinras, att det är ett synnerligen litet antal lärare, som det här kan bliva tal om, att dessa äro stadda på successiv avskrivning och att följaktligen ett bifall till motionen icke spelar någon nämnvärd roll i kostnadshänseende. Någon ökning av vederbörande anslag torde vid bifall till motionen icke vara erforderligt.

Riksdagen har följaktligen på det sätt biträtt nyssberörda motion, att för manlig lärare vid småskola och vid mindre folkskola ävensom manlig biträdande lärare vid folkskola, vilken blivit anställd före den 1 januari 1919, avlöningen skall utgå med 200 kronor utöver vad lärare tillhörande småskollärarkåren i allmänhet åtnjuter.

I fråga om den kontanta avlöningen innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag för lärare, vilken blivit anställd tills vidare med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning, en avlöning av 1,200 kronor jämte tre ålderstillägg, vart och ett å 150 kronor, samt för lärare, vilken blivit anställd på viss tid eller såsom vikarie, en avlöning av 1,000 kronor.

Den kontanta avlöningen.

På sätt av utredningen framgår, hade löneregleringskommittén för lärare, vilken blivit anställd tills vidare, föreslagit en avlöning av 1,100 kronor jämte tre ålderstillägg, vart och ett å 100 kronor. Reservations-

vis hade inom kommittén yrkats på en höjning av begynnelseavlöningen till 1,200 kronor.

Då departementschefen vid framläggande av sitt förslag utgått från det reservationsvis gjorda yrkandet i avseende å begynnelseavlöningens storlek samt därtill vidtagit en höjning av ålderstilläggens belopp, har han närmast letts av hänsynen till den synnerligen svaga ekonomiska ställning, ifrågavarande lärarpersonal sedan länge intagit. Riksdagen finner denna synpunkt befogad, på samma gång riksdagen vill peka på den numera betydligt förbättrade småskollärarytbildningen samt särskilt erinra, hurusom lärare med utbildning för lärarbefattning vid småskola i stor utsträckning jämväl fått övertaga undervisning på folkskolans område. Riksdagen finner goda skäl tala för ett bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag och har följaktligen bifallit detsamma.

I avseende å avlöningen för lärare, som är anställd på viss tid eller såsom vikarie, har riksdagen biträtt vad i detta avseende av Eders Kungl. Maj:t föreslagits.

Avlöningsvillkor m. m.

Vad riksdagen i det föregående uttalat och anfört i fråga om avlöningsvillkor, lönernas utbetalande och statsbidrag beträffande folkskollärare torde i tillämpliga delar jämväl få anses äga giltighet i avseende å småskollärarytpersonalen.

Övergångsförhållanden.

På sätt i det föregående omförmälts, har i ovanberörda motion nr 424 i andra kammaren föreslagits vissa åtgärder i avsikt att tillgodose småskollärarnas rätt under övergångstiden, tills dessa lärares pensionsfråga bliver löst. Riksdagen, som behjärtar de förslag, som i motionen framlagts, förutsätter, att Eders Kungl. Maj:t vid utfärdande av de bestämmelser, som i detta avseende äro erforderliga, tager vederbörlig hänsyn till de synpunkter, som kommit till uttryck i förevarande motion.

Folk- och småskollärares naturaförmåner.

För närvarande äro med folk- och småskollärarkårens kontanta avlöning förenade vissa naturaförmåner, vilka delvis äro uppställda såsom villkor för statsbidrags utgående till den kontanta avlöningen. För åvägabringande av större enhetlighet och reda i hithörande bestämmelser hade läroverstyrelsen i samband med sina löneregleringsförslag utarbetat och framlagt förslag till en särskild boställsordning.

Denna boställsordning har enligt läroverstyrelsens förslag erhållit följande lydelse:

»Rörande den lärarpersonalen vid folk- och småskolor tillförsäkrade bostadsförmån skola gälla följande grunder, ankommande det på Kungl.

Maj: t att utfärda de normerande bestämmelser, som må vara erforderliga och gagneliga som vägledning vid tillämpningen av dessa grunder.

1. Lärarbostad skall vara förlagd antingen till särskilt i skolans närhet liggande hus eller ock till skolhuset, skolande i sistnämnda fall ingången till lärarbostaden vara skild från ingången till skollokalen.

2. Vid bostad, avsedd för ordinarie folkskollärare, eller i dess närhet skall, där hinder ej möter, upplåtas erforderligt område till trädgård åt läraren, och skall, där särskild skolträdgård finnes, lärarens trädgård vara noga avskild från denna.

Även vid bostad, avsedd för lärare vid småskola, lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare vid folkskola, bör, där omständigheterna sådant medgiva, lämpligt område för enahanda ändamål avsättas.

Å område, som, enligt vad här ovan sagts, blivit till trädgård åt lärare avsatt, skall distriktet ombesörja nödig stenbrytning, röjning och dikning.

Nödigt stängsel kring bostadstomt och trädgård skall av distriktet uppföras och underhållas.

3. Det åligger distriktet att anlägga och underhålla för lärarbostaden erforderlig utfartsväg.

4. Till lärarbostad skall höra vedbod, hushållskällare, tvättstuga eller annat lämpligt utrymme för tvätt samt, där så erfordras, bakstuga ävensom hemlighus.

I lärarbostaden eller dess närhet skall finnas tillgång till för lärarens hushåll nödigt vatten.

5. Lärarbostad skall vara försedd med skafferi, erforderliga garderobber och kontor samt, där hinder ej möter, förstuga och egen tambur.

6. Där flera bostadslägenheter äro förlagda till samma hus, böra dessa vara väl avskilda från varandra.

7. Rummen i lärarbostaden skola vara sunda och rymliga, försedda med nödiga anordningar för eldning och uppvärmning samt även i övrigt ändamålsenligt inredda.

8. Lärarbostad skall innehålla:

för ordinarie manlig folkskollärare: minst tre sammanhängande rum och kök;

för ordinarie kvinnlig folkskollärare: minst två sammanhängande rum och kök; och

för annan lärare: minst ett rum och kök på samma botten.

Där lärarbostad icke innehåller det sålunda stadgade antalet rum, skall läraren enligt hyrespriserna å orten erhålla särskild kontant ersättning för vad i sådant avseende brister, dock att ogift manlig ordinarie

folkskollärare, vars bostad innehåller två rum och kök, icke äger rätt till särskild ersättning.

9. Därest läraren icke åtnjuter bostad in natura, skall han enligt priserna å orten erhålla hyresersättning: ordinarie manlig folkskollärare, som är gift eller åtnjuter familjetillägg, ävensom kvinnlig folkskollärare, som åtnjuter familjetillägg, för tre rum och kök; ordinarie manlig folkskollärare, som är ogift, ävensom ordinarie kvinnlig folkskollärare, som icke åtnjuter familjetillägg, för två rum och kök; samt annan lärare för ett rum och kök; ävensom ersättning för bränsle.»

Härjämte har nämnden föreslagit följande

Övergångsstadganden.

»Om lärarbostad vid ingången av år 1916 saknar egen ingång och förhållandena icke medgiva anordnande av sådan, må därvid bero utan hinder av bestämmelsen i mom. 1 av denna §.

Om bostad, som vid ingången av år 1916 är upplåten till lärarbostad, saknar hushållskällare och sådan icke utan större svårighet kan anordnas, skall distriktet åt läraren inreda annat lämpligt och erforderligt utrymme för förvaring av livsmedel.

Om i bostad, som vid ingången av år 1916 är upplåten till lärarbostad, något av rummen ligger å annan botten än de övriga eller eljest är från densamma skild, må därvid bero utan hinder av bestämmelsen i mom. 8 av denna §.»

I sitt utlåtande över lärarlönenämndens betänkande erinrar löne-regleringskommittén, att vid närmast föregående löne-regleringar för nu förevarande lärarkårer stadgandet om lärarnas naturaförmåner lämnats oförändrat. Kommittén säger sig visserligen finna det önskvärt, att naturaförmånerna regleras i samband med den kontanta avlöningen men framhåller emellertid, att ett sammanbindande av dessa frågor dock icke syntes vara under alla förhållanden nödvändigt.

Vad som för närvarande mest ådroge sig uppmärksamheten, då man toge i betraktande de olika förhållanden i fråga om lärarbostäder, som nu vore till finnandes, vore enligt kommitténs mening de stora ojämnheter, som på detta område mötte. Helt naturligt vore därför, att slitningar ofta förekommit mellan vederbörande boställshavare och skoldistriktet i fråga om bostadens beskaffenhet, ersättning för bostad m. m. dylikt. Det vore utan tvivel under sådana förhållanden önskvärt, att bestämmelserna angående lärarnas naturaförmåner erhöles en sådan avfattning, att såvitt möjligt anledningar till tvistigheter förekommes och att av bestämmelserna framginge å ena sidan, vilka de skyldigheter vore, som distrikten

borde hava sig ålagda, samt å den andra, vilka rättigheter vederbörande boställshavare kunde yrka på.

I stort sett anser kommittén det av nämnden framlagda förslaget kunna anses ägnat att tillfredsställa berättigade anspråk å ömse sidor.

Kommittén hade vid skärskådande av förslaget funnit sig böra fästa uppmärksamheten på ett par omständigheter.

I mom. 5 av nämndens författningsförslag vore intagen föreskrift, att lärarbostad skall vara försedd med skafferi, erforderliga garderober och kontor samt, *där hinder ej möter*, förstuga och egen tambur. Enär åtminstone i flertalet fall en anordning med förstuga och egen tambur torde utan alltför stor svårighet kunna anordnas, syntes kommittén den restriktiva bestämmelse, som ligger i orden »där hinder ej möter», ej vara av någon mera avsevärd verkan.

Vad själva saken anginge, hölle kommittén för sin del före, att även med nämnda restriktion föreskriften om »förstuga och egen tambur» icke vore lämplig. Dels torde, om man tolkade orden förstuga och tambur i deras sedvanliga bemärkelse, genom bestämmelsen i fråga kunna uppställas krav på i många fall onödigtvis stora utrymmen, dels torde bestämmelsen ej heller låta väl förena sig med vissa moderna byggnadsformer, där förstuga och tambur understundom kunde vara sammanslagda eller ock ersatta med ett vindfång och en mindre hall. Utan att vidare uttala sig i frågan, ville kommittén uttrycka den mening, att föreskriften i det nämnda mom. 5 ej måtte i förevarande avseende erhålla en sådan lydelse, att den innebure ett hinder för uppförande av vissa i övrigt lämpliga bostadstyper eller utnyttjande av redan befintliga, där en tillfredsställande anordning i nämnda hänseende redan kunde anses vara för handen.

Då i mom. 8 berördes rumantalet för ordinarie folkskollärare, hette det, att rummen skulle vara sammanhängande. Det syntes kommittén icke lämpligt att under alla förhållanden fordra detta. I moderna bostadsanordningar av den storlek, varom här vore fråga, vore nämligen ej sällan två rum förlagda å nedre botten och ett rum i en övre våning. Det syntes kommittén kunna vara till fyllest, att föreskrift meddelades i syfte, att rummen skulle stå i lämplig förbindelse med varandra.

Vad därefter anginge frågan om nödigt bränsle hade påpekats, huru som understundom anspråk i detta avseende framkommit, vilka föranlett misshälligheter. Att emellertid nu i en allmän, för olika landsdelar gällande författning föreskriva, huru pass stora kvantiteter som kunde vara att anse som »nödigt» bränsle, syntes icke låta sig göra. Kommittén delade emellertid den uppfattningen, att all möjlig sparsamhet borde i detta avseende iakttagas.

Kommittén ansåge sig i detta sammanhang även böra framhålla önskvärdheten av bestämmelse, huru länge avliden boställshavares stärbhus kunde vara berättigat att efter befattningshavarens död åtnjuta ifrågasvarande naturaförmåner.

Enär med nu rådande olika förhållanden i avseende å lärarbostäder det uppenbarligen icke vore möjligt att med ens bringa till stånd bostäder motsvarande de av nämnden uppställda kraven, hade nämnden framlagt förslag dels till vissa övergångsbestämmelser dels rörande kontant ersättning i vissa fall för bristande bostadsförmån. Mot vad nämnden i dessa avseenden föreslagit hade kommittén ansett sig ej böra framställa erinran.

Skulle det vid ärendets slutliga handläggning visa sig erforderligt, att jämväl i andra avseenden än dem nämnden berört övergångsbestämmelser borde meddelas, ansåge kommittén det böra få ankomma på Eders Kungl. Maj:t att därom giva nödiga föreskrifter.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet har departementschefen, under uttalande av sin anslutning i stort sett till kommitténs förslag i dess helhet, icke närmare berört hithörande spörsmål.

Riksdagen delar den uppfattningen, att det synes vara lämpligt att giva nu förevarande stadganden en mot nutida förhållanden bättre svarande avfattning. Ett reglerande av dessa frågor genom en särskild boställsordning finner sig riksdagen böra godtaga. Vid prövning av det härutinnan framlagda förslaget har riksdagen ansett sig kunna biträda de huvudgrunder, på vilka detsamma är fotat; dock synas de erinringar, som av lönerogleringskommittén framställts, vara förtjänta av närmare beaktande, och hava desamma jämväl vunnit anslutning från riksdagens sida. Särskilt vill riksdagen erinra om den varsamhet, som synes vara av nöden, då det gäller meddelande av erforderliga övergångsbestämmelser i ämnet.

*Kostnads-
beräkning.*

Mot de av departementschefen gjorda kostnadsberäkningarna har riksdagen icke funnit anledning till anmärkning. I det föregående har riksdagen beslutat en avlöningsförhöjning för manliga lärare vid småskolor m. fl., och har riksdagen samtidigt därmed tillkännagivit, att enligt riksdagens mening någon ökning av vederbörande anslag ej torde av denna anledning anses vara erforderlig.

Förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor skulle följaktligen höjas från nuvarande belopp, 17,440,000 kronor, med 22,695,000 kronor till 40,135,000 kronor, förslagsanslaget till avlöningsbidrag åt sjukvikarier för lärare vid folk- och småskolor från dess nuvarande belopp, 282,000 kronor, med 201,000 kronor till 483,000 kro-

nor samt förslagsanslaget till befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar från dess nuvarande belopp, 225,000 kronor, med 75,000 kronor till 300,000 kronor.

I avseende å högre folkskolor bygger det föreliggande lönerogleringsförslaget i stort sett på ett av Eders Kungl. Maj:t förut framlagt förslag till omorganisation av den högre folkskolan i syfte att denna skolform måtte kunna i större utsträckning än hittills varit möjligt tillgodose olika orters behov av ungdomens utbildning i det praktiska livet. Detta omorganisationsförslag, vilket av Eders Kungl. Maj:t i proposition nr 96 till innevarande års riksdag blivit framlagt i samband med spörsmålet om upprättande av praktiska ungdomsskolor, har av riksdagen i allt väsentligt godtagits. Härvid hava jämväl godkänts vissa grunder och villkor för utgående av statsunderstöd till högre folkskolor, dock endast i vad dessa grunder avse själva organisationen och därmed sammanhängande eller likartade spörsmål.

*Löneroglering
för lärar-
personalen vid
högre folk-
skolor.*

De avlöningsbelopp, som av Eders Kungl. Maj:t i nu föreliggande framställning föreslagits för högre folkskolans lärarkår, anser sig riksdagen böra godtaga, liksom riksdagen jämväl i allt väsentligt biträder vad i övrigt beträffande denna lärarpersonal föreslagits.

I avseende å avlöningen för rektor har riksdagen dock ansett tillfyllest, därest i avlöningsbestämmelsen endast angåves det särskilda rektorsarvodet.

Vidare vill riksdagen erinra, hurusom det i fråga om statsbidrag till lärare vid folk- och småskolor föreslagits, att hinder för utbekommande av statsbidrag ej bör möta därav, att undervisningen vid skolan till följd av rådande smittosam sjukdom måst för någon tid inställas. Vid utfärdande av närmare bestämmelser rörande statsbidrag till högre folkskolor synes böra beaktas, huruvida icke ett motsvarande stadgande även här bör hava sin plats.

Vid bifall till det föreliggande förslaget skulle det ordinarie förslagsanslaget till understöd åt högre folkskolor höjas från dess nuvarande belopp, 157,000 kronor, med 253,000 kronor till 410,000 kronor, samt förslagsanslaget till bidrag till avlöning av vikarie för lärare vid högre folkskola från dess nuvarande belopp, 2,000 kronor, med 1,000 kronor till 3,000 kronor.

Förslaget angående löneroglering för lärarpersonalen vid de kommunala mellanskolorna ansluter sig i sina grunder till vad i samma hänseenden föreslagits ifråga om de högre folkskolornas lärare. Riksdagen

*Löne- och
pensions-
reglering för
lärarpersona-
len vid kom-
munala
mellanskolor.*

anser sig även böra biträda detsamma; de erinringar, riksdagen gjort i avseende å förslaget beträffande sistnämnda lärarpersonal, äger jämväl giltighet beträffande de kommunala mellanskolorna.

Vid bifall till förslaget beträffande kommunala mellanskolor skulle alltså det ordinarie förslagsanslaget till understöd åt ifrågavarande skolor höjas från dess nuvarande belopp, 340,000 kronor, med 342,000 kronor till 682,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen *ej mindre* anmäla, att riksdagen, i anledning av dels Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition, dels ovanberörda motioner nr 186 och 193 i första kammaren samt med avslag å omförmälda motion nr 424 i andra kammaren, i den mån densamma icke må anses vara av riksdagen i förevarande skrivelse besvarad:

I. Beträffande grunder för kvinnas anställning vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och statens folkskoleseminarier:

dels medgivit, att infödd svensk kvinna må kunna av Konungen i stadgad ordning utnännas och befordras till

rektor vid högre lärarinneseminariet, kvinnligt folkskoleseminarium och statssamskola,

lektor vid högre allmänt läroverk, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarium, samt

adjunkt vid allmänt läroverk;

dels ock föreskrivit, att i fråga om gift kvinnas behörighet att söka och innehava sådana lärartjänster vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och statens folkskoleseminarier, till vilka kvinnor kunna befordras, skall gälla,

att gift kvinna må kunna till sådan lärarbefattning befordras allenast efter av Eders Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall lämnat medgivande samt

att, därest kvinnlig innehavare av sådan lärarbefattning ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att av sådan anledning avgå från befattningen, därest icke vederbörande skolöverstyrelse med hänsyn till befattningens behöriga upprätthållande finner det nödigt.

II. Beträffande lärarpersonalen vid de allmänna läroverken:

a) bestämt,

att lärarpersonalen vid de allmänna läroverken skall i avlöning åtnjuta

rektor vid högre allmänt läroverk 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

manlig rektor vid realskola 6,400 kronor, därav 4,400 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

kvinnlig rektor vid statssamskola 5,000 kronor, därav 3,300 kronor lön och 1,700 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

rektor vid provårsläroverk, därest han tjänstgör såsom föreståndare för provårskursen, utöver honom tillkommande ordinarie avlöningsförmåner särskilt arvode av högst 1,500 kronor för år;

manlig lektor 5,800 kronor, därav 3,900 kronor lön och 1,900 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor;

kvinnlig lektor 4,800 kronor, därav 3,200 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor;

manlig adjunkt 4,300 kronor, därav 2,700 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor;

kvinnlig adjunkt 3,600 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

en var ordinarie adjunkt och ordinarie lektor vid provårsläroverk, utöver honom eller henne tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, dels ett särskilt arvode av 300 kronor för år, dels ock, därest vederbörande lärare har sig handledning av lärarkandidater anförtrodd, ersättning till belopp, som av läroverksöverstyrelsen bestämmes, dock att sagda arvode och ersättning icke må för år tillhopa överstiga 600 kronor;

ordinarie ämneslärarinna vid samskola 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

första lärarinna vid samskola, utöver avlöningen såsom ordinarie ämneslärarinna, arvode å 500 kronor;

extra och vikarierande manlig ämneslärare arvode av 3,300 kronor, därest läraren avlagt de examina och prov, som erfordras förbehörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,900 kronor, för år räknat;

manlig timlärare i läsämne 140 kronor, därest läraren avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 120 kronor, för veckotimme räknat;

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare vid högre allmänt läroverk eller realskola arvode av 3,000 kronor, därest lärarinnan avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

vikarierande ämneslärarinna vid samskola arvode av 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning vid dylik skola, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

kvinnlig timlärare i läsämne 130 kronor, därest lärarinnan avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 110 kronor, för veckotimme räknat;

manlig teckningslärare vid högre allmänt läroverk lön å 1,800 kronor i 1:a, 2,025 kronor i 2:a, 2,250 kronor i 3:e och 2,475 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 5,280 kronor för 32 veckotimmars undervisning;

manlig teckningslärare vid realskola lön å 1,150 kronor i 1:a, 1,300 kronor i 2:a, 1,450 kronor i 3:e och 1,600 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 5,120 kronor för 32 veckotimmars undervisning;

manlig gymnastiklärare vid högre allmänt läroverk lön å 2,520 kronor i 1:a, 2,835 kronor i 2:a, 3,150 kronor i 3:e och 3,465 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 5,280 kronor för 32 veckotimmars undervisning;

manlig gymnastiklärare vid realskola lön å 1,495 kronor i 1:a, 1,690 kronor i 2:a, 1,885 kronor i 3:e och 2,080 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 5,120 kronor för 32 veckotimmars undervisning;

manlig musiklärare vid högre allmänt läroverk lön å 1,800 kronor i 1:a, 2,025 kronor i 2:a, 2,250 kronor i 3:e och 2,475 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 2,970 kronor för 18 veckotimmars undervisning;

manlig musiklärare vid realskola lön å 1,035 kronor i 1:a, 1,170 kronor i 2:a, 1,305 kronor i 3:e och 1,440 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 1,920 kronor för 12 veckotimmars undervisning;

kvinnlig teckningslärare vid högre allmänt läroverk lön å 1,575 kronor i 1:a, 1,755 kronor i 2:a, 1,935 kronor i 3:e och 2,115 kronor i

4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 4,512 kronor för 32 timmars tjänstgöring i veckan;

kvinnlig teckningslärare vid realskola lön å 1,000 kronor i 1:a, 1,120 kronor i 2:a, 1,240 kronor i 3:e och 1,360 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 4,352 kronor för 32 timmars undervisning i veckan;

kvinnlig gymnastiklärare vid samskola lön å 1,300 kronor i 1:a, 1,456 kronor i 2:a, 1,612 kronor i 3:e och 1,768 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 4,352 kronor för 32 timmars tjänstgöring i veckan;

kvinnlig musiklehrare vid realskola lön å 900 kronor i 1:a, 1,008 kronor i 2:a, 1,116 kronor i 3:e och 1,224 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 1,632 kronor för 12 timmars undervisning i veckan;

lärlarinna i kvinnligt handarbete vid samskola lön å 480 kronor i 1:a, 552 kronor i 2:a, 624 kronor i 3:e och 696 kronor i 4:e avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 1,392 kronor för 12 veckotimmars undervisning;

vikarierande manlig lärare i teckning, i gymnastik och i musik samt biträdande manlig lärare i teckning 90 kronor för veckotimme;

vikarierande kvinnlig lärare i teckning, i musik och i gymnastik samt biträdande kvinnlig lärare i teckning 85 kronor för veckotimme;

vikarierande lärarinna i kvinnligt handarbete 75 kronor för veckotimme;

att ordinarie övningslärare skall vara skyldig att för den fastställda lönen tjänstgöra:

teckningslärare vid högre allmänt läroverk 15 och vid realskola 10 veckotimmar;

gymnastiklärare vid högre allmänt läroverk 21 och vid realskola 13 veckotimmar;

musiklehrare vid högre allmänt läroverk 15 och vid realskola 9 veckotimmar; samt

lärlarinna i kvinnligt handarbete 6 veckotimmar;

att ytterligare tjänstgöring må kunna åläggas:

teckningslärare och gymnastiklärare intill sammanlagt 32 veckotimmar, dock att gymnastiklärare icke må utan eget medgivande åläggas mera än sammanlagt 28 veckotimmar;

musiklehrare vid högre allmänt läroverk intill sammanlagt 18 och vid realskola intill sammanlagt 12 veckotimmar; samt

lärlarinna i kvinnligt handarbete intill sammanlagt 12 veckotimmar;

att, där särskilda förhållanden sådant påkalla, Eders Kungl. Maj:t må kunna medgiva, att teckningslärare erhåller ersättning för intill trettiofyra veckotimmars undervisning;

att övningslärare skall för varje veckotimmes undervisning utöver den mot den ordinarie lönen svarande undervisningstiden åtnjuta ersättning:

manlig lärare i teckning, i gymnastik och i musik vid högre allmänt läroverk med 120 kronor i 1:a, 135 kronor i 2:a, 150 kronor i 3:e och 165 kronor i 4:e avlöningsgraden;

manlig lärare i teckning, i gymnastik och i musik vid realskola med 115 kronor i 1:a, 130 kronor i 2:a, 145 kronor i 3:e och 160 kronor i 4:e avlöningsgraden.

kvinnlig lärare i teckning vid högre allmänt läroverk med 105 kronor i 1:a, 117 kronor i 2:a, 129 kronor i 3:e och 141 kronor i 4:e avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i teckning och i musik vid realskola samt i gymnastik vid samskola med 100 kronor i 1:a, 112 kronor i 2:a, 124 kronor i 3:e och 136 kronor i 4:e avlöningsgraden; samt

lärarinna i kvinnligt handarbete vid samskola med 80 kronor i 1:a, 92 kronor i 2:a, 104 kronor i 3:e och 116 kronor i 4:e avlöningsgraden;

att pensionsunderlaget skall utgöra

för rektor vid högre allmänt läroverk 5,600 kronor;

för manlig rektor vid realskola 4,600 kronor;

för kvinnlig rektor vid statssamskola 4,000 kronor;

att högsta pensionsunderlaget skall utgöra

för manlig lektor 4,600 kronor;

för manlig adjunkt 4,000 kronor;

för kvinnlig adjunkt 3,000 kronor;

att, om befattningshavare varit tillförordnad rektor vid allmänt läroverk, sådant skall vid bestämmandet av pensionens belopp räknas honom till godo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor;

att för ordinarie övningslärare pensionsunderlaget skall utgöra två tredjedelar av den avlöning, läraren skulle uppbära, därest han bestred tjänstgöring till den omfattning, som närmast föregående hösttermin var för hans tjänst bestämd, dock att pensionens belopp skall bestämmas med hänsyn till medelbeloppet för år av de högsta pensionsunderlag, som varit för läraren gällande under vart och ett av de tio år, som förflutit närmast före tidpunkten för pensionstagandet;

att övningslärare, som befordrats till ordinarie tjänst, innan den nya löneregleringen träder i kraft, i intet fall skall erhålla lägre pension

än han skulle komma i åtnjutande av med tillämpning av nu gällande löne- och pensionsbestämmelser; samt

att extra ordinarie lärare, vilken erhållit förordnande med full tjänstgöring under hel lästermin eller därutöver men av sjukdom är hindrad att sköta sin befattning, skall, därest han före förordnandet tjänstgjort vid allmänt läroverk eller folkskoleseminarium minst ett år, under ledigheten äga uppbära två tredjedelar av det honom enligt gällande bestämmelser eljest tillkommande arvode;

b) föreskrivit,

att för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som i blivande nya stater varda upptagna för ordinarie befattningshavare vid de allmänna läroverken, skola gälla följande villkor och bestämmelser, nämligen

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

att befattningshavare skall, därest vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden vid en möjligen inträdande förändrad organisation av de allmänna läroverken eller eljest kan varda stadgad, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter nya eller förändrade föreskrifter sköta de med befattningen förenade göromål;

att befattningshavare vidare skall, likaledes med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, vara pliktig att, för den händelse i sammanhang med en allmän revision av läroverksorganisationen hans tjänstgöring anses lämpligen böra förläggas till annan, med de nuvarande allmänna läroverken jämförlig läroanstalt än den, där han då är anställd, ävensom eljest, då Eders Kungl. Maj:t med hänsyn till undervisningsväsendets behov, efter vederbörandes hörande, prövar sådant nödigt, låta sig förflyttas från allmänt läroverk till annan befattning inom undervisningsväsendet, dock att befattningshavare, som varder förflyttad till annan ort, skall vara berättigad att av statsverket erhålla skälig ersättning för flyttningsekostnad till det belopp, Eders Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämmer;

att befattningshavare skall vara skyldig underkasta sig de ändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade rörande elementarlärarnas nya änke- och pupillkassa;

att befattningshavare vidare skall vara skyldig att underkasta sig de bestämmelser, som må bliva föreskrivna till lärjungarnas skyddande mot smittsam lungdot;

att med rektors- eller ämneslärarbefattning vid allmänt läroverk icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att innehavare av övningslärarbefattning vid allmänt läroverk skall vara underkastad de ändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade i fråga om förening av dylik befattning med annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med befattning vid allmänt läroverk ej må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Eders Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag det vara må, så framt ej läroverksöverstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid läroverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas; samt

att befattningshavare ej må åtaga sig undervisning vare sig i enskilda, kommunala eller andra läroanstalter, så framt ej, vad angår lektor, adjunkt, ämneslärarinna eller övningslärare, vederbörande rektor efter av läroverksöverstyrelsen angivna riktlinjer, eller, vad angår rektor, läroverksöverstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande undervisning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid läroverket, finner uppdraget kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

att tjänstgöringspenningar skola för samtliga befattningshavare, utom rektorer, beräknas utgå för läsårets antal läsveckor, samt att de i rektorernas avlöning ingående tjänstgöringspenningar skola beräknas utgå efter kalenderår men till olika belopp för lästiden och för ferierna efter särskilda bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t fastställas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort, men för den tid, han varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen, dock att, då rektor eller lektor, som är domkapitelsledamot, endast åtnjuter ledighet från domkapitelsgöromålen, avdrag å tjänstgöringspenningarna icke må ske;

att, därest annan befattningshavare än övningslärare av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, befattningshavaren äger uppbära hela lönen, men att, därest befattningshavaren eljest undfår ledighet, såsom för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riks-

dagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag, eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller av annan anledning är lagligen förhindrad att sköta befattningen, befattningshavaren kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest provas skäligt, skolande i förekommande fall denna skyldighet jämväl åligga avliden lärares stärbhusdelägare under dem tilläventyrs tillkommande tjänst- och nådår;

att övningslärare, som är tjänstledig på grund av sjukdom, äger åtnjuta tre fjärdedelar av vad han skulle uppbära, därest han själv bestrede sin tjänst, men att övningslärare, som eljest undfår ledighet, såsom för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller av annan anledning är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten av honom eljest tillkommande avlöning avstå så mycket, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest provas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke provas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej provas skäligt låta honom uppbära något därav;

att innehavare av befattning, med vilken rätt till särskilda förmåner är förenad, skall vara underkastad ej mindre minskning i avlöning från statsverket, till belopp motsvarande de i avlöningen ingående särskilda förmåner efter uppskattning i behörig ordning, än även vad i laga ordning kan varda stadgat rörande upphörande eller ändring av nämnda särskilda förmåner;

att den, som tillträder ny avlöningsstat, skall vara skyldig underkasta sig, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed; samt

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen utgår till månadens slut, den rätt dock oförkränkt, som i förekommande fall kan tillkomma avliden lärares stärbhusdelägare under dem tilläventyrs tillkommande tjänst- och nådår;

i fråga om ålderstillägg:

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning är i staten medgiven, tidpunkten för

första förhöjningen bestämmas att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt

för tredje förhöjningen, om sådan förekommer, efter än ytterligare fem år, ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej må tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd;

att därvid befattningshavare bör tillgodoräknas ej mindre den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till innehavande befattning eller motsvarande ordinarie tjänst å den gamla avlöningsstaten än även i förekommande fall den föregående extra ordinarie tjänstgöringstid, han enligt de före den 1 januari 1905 gällande bestämmelser ägt tillgodoräkna sig för erhållande av ålderstillägg;

att, därest manlig adjunkt, som befordras till lektor, intjänat tre ålderstillägg, honom skall omedelbart tillgodoräknas ett ålderstillägg som lektor;

att lektor må tillgodoräknas den tid, han efter att i avseende å examina och provår hava vunnit behörighet till lektorstjänst vid allmänt läroverk må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarium, tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola eller såsom ordinarie lektor vid sjökrigsskolan;

att adjunkt må tillgodoräknas den tid, han efter vunnit behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk må hava tjänstgjort såsom rektor vid skeppsgosseskola;

att de i kungl. cirkulären den 1 juni 1877 och den 18 maj 1878 omförmälda docenter vid universiteten ävensom de i kungl. kungörelsen den 23 november 1906 omnämnda docenter vid Stockholms och Göteborgs högskolor må äga att, efter vunnit befordran vid de allmänna läroverken, för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, dock ej utöver

tre år, de vid universitet eller någon av omförmälda högskolor med nit och skicklighet deltagit i undervisning av den omfattning, som, utan avseende å huruvida docent varit innehavare av docentstipendium eller icke, av Eders Kungl. Maj:t bestämmes;

att i de särskilda fall, då lektor vid allmänt läroverk, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarium, tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola efter ansökan varder utnämnd till adjunkt, honom eller henne må tillgodoräknas den tid, han eller hon må hava tjänstgjort såsom lektor;

att adjunkt, manlig eller kvinnlig, må tillgodoräknas de tjänstår utöver tre, han eller hon, efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, tjänstgjort såsom ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola, dock ej mer än tio år;

att kvinnlig adjunkt må tillgodoräknas den tid, hon efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk tjänstgjort som ordinarie ämneslärarinna vid statssamskola eller högre lärarinneseminariet;

att ämneslärarinna vid statssamskola må tillgodoräknas den tid, hon tjänstgjort som ordinarie ämneslärarinna vid högre lärarinneseminariet;

att övningslärare vid högre allmänt läroverk må tillgodoräknas den tid, han, efter vunnen kompetens till övningslärartjänst vid högre allmänt läroverk, tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid realskola, på det sätt att två års tjänstgöring vid sådan skola må räknas lika med ett års tjänstgöring vid högre allmänt läroverk, dock att övningslärare vid övergång från realskola till högre allmänt läroverk, där tjänstgöringen omfattar minst lika många undervisningstimmar som vid realskolan, må omedelbart tillgodoföras så många ålderstillägg, att ingen löneminskning vederfares honom;

att övningslärare vid allmänt läroverk må tillgodoräknas den tid, han tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid högre lärarinneseminariet eller folkskoleseminarium;

att lärarinna i kvinnligt handarbete, som vid den tidpunkt, då den nya lönestaten träder i kraft, är anställd i nämnda egenskap vid statssamskola och som varder utnämnd att från samma tidpunkt vara ordinarie lärarinna i kvinnligt handarbete vid sådan skola, skall äga rätt att av sin föregående tjänstgöring tillgodoräknas de år, under vilka hon, efter att hava vunnit sådan behörighet, som erfordras för dylik anställning, må hava tjänstgjort med minst sex timmars undervisning per vecka, dock ej mer än fem år; samt

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt

bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för de nya lönestaternas ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat; dock att övningslärare, som med eller under år 1919 utnämnes till ordinarie befattning, skall vara underkastad de förändrade bestämmelser i berörda hänseenden, som under nämnda år kunna varda meddelade;

c) förklarar,

att en var, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder befattning vid allmänt läroverk, skall vara pliktig underkasta sig ovan nämnda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande ordinarie befattningshavare, vilka icke före den 15 november 1918 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya staten och därvid fästade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner;

d) föreskrivit, att de till teckningsläraren och musikläraren vid Göteborgs högre latinläroverk från kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen nu utgående arvoden å respektive 125 och 150 kronor skola upphöra att utgå från sagda stipendieinrättning;

e) höjt det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 1,779,261 kronor eller från 5,890,989 kronor till 7,670,250 kronor;

f) på extra stat för år 1919 anvisat:

till extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken ett förslagsanslag, högst 460,000 kronor;

till extra arvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken ett förslagsanslag, högst 41,500 kronor; samt

till provårskurser för blivande lärare vid de högre allmänna läroverken i Göteborg ett förslagsanslag, högst 27,350 kronor;

III. Beträffande lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet:

a) bestämt

att lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet skall i avlöning åtnjuta

manlig rektor 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, samt dessutom fri bostad eller hyresersättning till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

kvinnlig rektor 6,200 kronor, därav 4,200 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, samt dessutom fri bostad eller hyresersättning till ett belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

manlig lektor 5,800 kronor, därav 3,900 kronor lön och 1,900 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor, samt dessutom tills vidare hyresbidrag till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

kvinnlig lektor 4,800 kronor, därav 3,200 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor;

rektor och lektor, utöver honom eller henne tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, ett särskilt arvode av 500 kronor;

ämneslärarinna 3,200 kronor, därav 2,000 kronor lön och 1,200 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

biträdande föreståndarinnan, utöver avlöning såsom ordinarie ämneslärarinna, fri bostad eller hyresersättning till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

biträdande ämneslärarinna 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålders-tillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

manlig vikarierande lektor arvode å 3,300 kronor, därest han avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,900 kronor, för år räknat;

kvinnlig vikarierande lektor arvode å 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

vikarierande ämneslärarinna arvode å 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

vikarierande biträdande föreståndarinnan arvode av 500 kronor, för år räknat;

manlig ordinarie lärare i teckning lön å 2,640 kronor i 1:a, 2,970 kronor i 2:a, 3,300 kronor i 3:e och 3,630 kronor i 4:e avlöningsgraden;

kvinnlig ordinarie lärare i teckning lön å 2,310 kronor i 1:a, 2,574 kronor i 2:a, 2,838 kronor i 3:e och 3,102 kronor i 4:e avlöningsgraden;

ordinarie lärarinna i gymnastik lön å 1,575 kronor i 1:a, 1,755 kronor i 2:a, 1,935 kronor i 3:e och 2,115 kronor i 4:e avlöningsgraden;
 manlig ordinarie lärare i musik lön å 1,680 kronor i 1:a, 1,890 kronor i 2:a, 2,100 kronor i 3:e och 2,310 kronor i 4:e avlöningsgraden;
 kvinnlig ordinarie lärare i musik lön å 1,470 kronor i 1:a, 1,638 kronor i 2:a, 1,806 kronor i 3:e och 1,974 kronor i 4:e avlöningsgraden;
 ordinarie lärarinna i handarbete lön å 2,040 kronor i 1:a, 2,328 kronor i 2:a, 2,616 kronor i 3:e och 2,904 kronor i 4:e avlöningsgraden;
 manlig vikarierande lärare i teckning och i musik 90 kronor för veckotimme;

kvinnlig vikarierande lärare i teckning och i musik samt vikarierande lärarinna i gymnastik 85 kronor för veckotimme;

vikarierande lärarinna i handarbete 80 kronor för veckotimme;

att ordinarie övningslärare skall vara skyldig att för den fastställda lönen tjänstgöra:

lärare i teckning: intill 22 veckotimmar,

lärare i musik: intill 14 veckotimmar,

lärarinna i gymnastik: intill 15 veckotimmar och

lärarinna i handarbete: intill 24 veckotimmar;

att ytterligare tjänstgöring må kunna åläggas dessa lärare mot en ersättning för veckotimme av

för manlig lärare i teckning och i musik 120 kronor i 1:a, 135 kronor i 2:a, 150 kronor i 3:e och 165 kronor i 4:e avlöningsgraden;

för kvinnlig lärare i teckning och i musik samt lärarinna i gymnastik 105 kronor i 1:a, 117 kronor i 2:a, 129 kronor i 3:e och 141 kronor i 4:e avlöningsgraden; samt

för lärarinna i handarbete 85 kronor i 1:a, 97 kronor i 2:a, 109 kronor i 3:e och 121 kronor i 4:e avlöningsgraden;

skolande härvid iakttagas, att sådan ersättning icke må, utan Eders Kungl. Maj:ts medgivande, utgå för mera än fyra veckotimmar till en och samma lärare eller lärarinna;

att pensionsunderlaget skall utgöra

för manlig rektor 5,600 kronor;

för kvinnlig rektor 4,600 kronor;

att högsta pensionsunderlaget skall för manlig lektor utgöra 4,600 kronor;

att, om befattningshavare varit tillförordnad rektor vid högre lärarinneseminariet, sådant skall vid bestämmandet av pensionens belopp räknas honom till godo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor;

att för ordinarie övningslärare pensionsunderlaget skall utgöra två

tredjedelar av den avlöning, läraren skulle uppbära, därest han bestrede tjänstgöring till den omfattning, som närmast föregående hösttermin var för hans tjänst bestämd, dock att pensionens belopp skall bestämmas med hänsyn till medelbeloppet för år av de högsta pensionsunderlag, som varit för läraren gällande under vart och ett av de tio år, som förflutit närmast före tidpunkten för pensionstagandet; samt

att övningslärare, som befordrats till ordinarie tjänst, innan den nya löneregleringen träder i kraft, i intet fall skall erhålla lägre pension än han skulle komma i åtnjutande av med tillämpning av nu gällande löne- och pensionsbestämmelser.

b) föreskrivit

att för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som sålunda föreslagits för ordinarie befattningshavare vid högre lärarinneseminariet, skola gälla följande villkor och bestämmelser, nämligen

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

att befattningshavare skall, därest vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden vid en möjligen inträdande förändrad organisation av högre lärarinneseminariet eller eljest kan varda stadgad, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter nya eller förändrade föreskrifter sköta de med befattningen förenade göromål;

att befattningshavare vidare skall, likaledes med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, vara pliktig att vid en möjligen inträdande förändrad organisation av undervisningsväsendet ävensom eljest, då Eders Kungl. Maj:t, med hänsyn till undervisningsväsendets behov, efter vederbörandes hörande, prövar sådant nödigt, låta sig förflyttas till annan befattning inom undervisningsväsendet, dock att befattningshavare, som varder förflyttad till annan ort, skall vara berättigad att av statsverket erhålla skälig ersättning för flyttningskostnad till det belopp, Eders Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämmer;

att befattningshavare skall vara skyldig underkasta sig de ändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade rörande elementarlärarnas nya änke- och pupillkassa;

att befattningshavare vidare skall vara skyldig underkasta sig de bestämmelser, som må bliva föreskrivna till lärjungarnas skyddande mot smittosam lungdot;

att med rektors- eller ämneslärarbefattning vid högre lärarinneseminariet icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att innehavare av övningslärarbefattning vid högre lärarinneseminariet skall vara underkastad de ändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade ifråga om förening av dylik befattning med annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med befattning vid högre lärarinneseminariet ej må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Eders Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag det vara må, så framt ej läroverksöverstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid seminariet, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas; samt

att befattningshavare ej må åtaga sig undervisning vare sig i enskilda, kommunala eller andra läroanstalter, så framt icke, vad angår lektor, ämneslärarinna eller övningslärare, vederbörande rektor efter av läroverksöverstyrelsen angivna riktlinjer, eller, vad angår rektor, läroverksöverstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande undervisning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid seminariet, finner uppdraget kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

att tjänstgöringspenningar skola för samtliga befattningshavare, utom rektor, beräknas utgå för läsårets antal läsveckor, samt att de i rektors avlöning ingående tjänstgöringspenningar skola beräknas utgå efter kalenderår, men till olika belopp för lästiden och för ferierna efter särskilda bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t fastställas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort, men för den tid, han varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen;

att, därest annan befattningshavare än övningslärare av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, befattningshavaren äger uppbära hela lönen jämte hyresersättning eller hyresbidrag, där sådant förekommer, men att, därest befattningshavaren eljest undfår ledighet, såsom för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess

utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag, eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller av annan anledning är lagligen förhindrad att sköta befattningen, befattningshavaren kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller hyresersättningen eller hyresbidraget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att övningslärare, som är tjänstledig på grund av sjukdom, äger åtnjuta tre fjärdedelar av vad han skulle uppbära, därest han själv bestrede sin tjänst, men att övningslärare, som eljest undfår ledighet, såsom för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller av annan anledning är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten av honom eljest tillkommande avlöning avstå så mycket, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej prövas skäligt låta honom uppbära något därav;

att den, som tillträder ny avlöningsstat, skall vara skyldig underkasta sig, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed; samt

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom hyresersättningen eller hyresbidraget utgå till månadens slut;

i fråga om ålderstillägg:

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning är i staten medgiven, tidpunkten för

första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt

för tredje förhöjningen, om sådan förekommer, efter än ytterligare fem år, ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej må tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd;

att därvid befattningshavare bör tillgodoräknas ej mindre den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till innehavande befattning eller motsvarande ordinarie tjänst å den gamla avlöningsstaten än även i förekommande fall den föregående extra ordinarie tjänstgöringstid, han enligt de före den 1 januari 1905 gällande bestämmelser ägt tillgodoräkna sig för erhållande av ålderstillägg;

att, därest manlig adjunkt vid allmänt läroverk, som befordras till lektor vid högre lärarinneseminariet, intjänat tre ålderstillägg, honom skall omedelbart tillgodoräknas ett ålderstillägg som lektor;

att lektor vid högre lärarinneseminariet må tillgodoräknas den tid han, efter att i avseende å examina och provår hava vunnit behörighet till lektorstjänst vid nämnda läroanstalt, må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid folkskoleseminarium, teknisk elementarskola, teknisk fackskola, tekniskt gymnasium eller allmänt läroverk, ävensom den tid han efter vunnen behörighet till lektorstjänst vid allmänt läroverk må hava tjänstgjort såsom ordinarie lektor vid sjökrigsskolan;

att de i kungl. cirkulären den 1 juni 1877 och den 18 maj 1878 omförmälda docenter vid universiteten ävensom de i kungl. kungörelsen den 23 november 1906 omnämnda docenter vid Stockholms och Göteborgs högskolor må äga att, efter vunnen befordran vid högre lärarinneseminariet, för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, dock ej utöver tre år, de vid universitet eller någon av omförmälda högskolor med nit och skicklighet deltagit i undervisning av den omfattning, som, utan avseende å huruvida docent varit innehavare av docentstipendium eller icke, av Eders Kungl. Maj:t bestämmes;

att ämneslärarinna må tillgodoräknas den tid, hon efter vunnen behörighet till ämneslärarinnebefattning vid högre lärarinneseminariet tjänstgjort som ordinarie ämneslärarinna vid statssamskola ävensom den tid utöver fem år, hon i egenskap av biträdande ämneslärarinna tjänstgjort vid högre lärarinneseminariet;

att övningslärare må tillgodoräknas den tid, han tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid högre allmänt läroverk ävensom den tid, han

efter vunnen kompetens till övningslärarbefattning vid högre allmänt läroverk tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid realskola, på det sätt att två års tjänstgöring vid realskola må räknas lika med ett års tjänstgöring vid högre lärarinneseminariet, dock att övningslärare vid övergång från realskola till högre lärarinneseminariet må, därest tjänstgöringen vid sistnämnda läroanstalt omfattar minst lika många undervisningstimmar som vid realskolan, omedelbart tillgodoföras så många ålderstillägg, att ingen löneminskning honom eller henne vederfares;

att övningslärare må tillgodoräknas den tid han tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid folkskoleseminarium; men

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för den nya avlöningsstatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat; dock att övningslärare, som med eller under år 1919 utnämnes till ordinarie befattning, skall vara underkastad de förändrade bestämmelser i berörda hänseenden, som under nämnda år kunna varda meddelade;

c) förklarar

att en var, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder befattning vid högre lärarinneseminariet, skall vara pliktig underkasta sig ovannämnda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande ordinarie befattningshavare, vilka icke före den 15 november 1918 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya staten och därvid fästade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner;

d) höjt det ordinarie anslaget till högre lärarinneseminariet med 40,135 kronor eller från 76,350 kronor till 116,485 kronor;

e) på extra stat för år 1919 till arvoden åt timlärare och vikarier vid högre lärarinneseminariet anvisat ett förslagsanslag, högst, 16,800 kronor;

f) medgivit, att från och med år 1919 tillsvidare och till dess Eders Kungl. Maj:t annorlunda bestämmer ej mindre den hyresersättning, som tillkommer rektor och biträdande föreståndarinna, därest fri bostad ej åtnjutes, må utgå till rektor med 2,400 kronor och till biträdande föreståndarinna med 1,000 kronor för år räknat, än även det hyresbidrag, som tillkommer lektor, må utgå med 800 kronor för år.

IV. Beträffande lärarpersonalen vid folkskoleseminarierna.

a) bestämt

att lärarpersonalen vid folkskoleseminarierna skall i avlöning åtnjuta manlig rektor 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

kvinnlig rektor 6,200 kronor, därav 4,200 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

rektor vid folkskoleseminarium, därest han tjänstgör såsom föreståndare för där anordnad provårskurs, utöver honom tillkommande ordinarie avlöningsförmåner särskilt arvode av högst 1,500 kronor för år;

manlig lektor 5,800 kronor, därav 3,900 kronor lön och 1,900 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vardera å 500 kronor;

kvinnlig lektor 4,800 kronor, därav 3,200 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vardera å 400 kronor;

manlig adjunkt å övergångsstat 4,300 kronor, därav 2,700 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor;

kvinnlig adjunkt å övergångsstat 3,600 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

lektor samt adjunkt å övergångsstat vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg hyresbidrag till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

manlig övningsskollärare 3,400 kronor, därav 2,100 kronor lön och 1,300 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor;

kvinnlig övningsskollärare 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön

och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålders-tillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

lektor, adjunkt å övergångsstat eller övningsskollärare vid sådant folkskoleseminarium, där provårskurs är anordnad, utöver honom eller henne tillkommande ordinarie avlöningsförmåner dels ett särskilt arvode av 300 kronor för år, dels ock, därest vederbörande lärare har sig handledning av lärarkandidater anförtrodd, ersättning till belopp, som av skolöverstyrelsen bestämmes, dock att sagda arvode och ersättning icke må tillhopa överstiga 600 kronor;

extra och vikarierande manlig ämneslärare arvode av 3,300 kronor, därest läraren är behörig till lektorstjänst vid folkskoleseminarium eller adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,900 kronor, för år räknat;

manlig timplärare i läsämne 140 kronor, därest läraren är behörig till lektorstjänst vid folkskoleseminarium eller adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 120 kronor, för veckotimme räknat, dock att arvode för timplärare i hälsolära och ekonomilära må, efter skolöverstyrelsens beprövande i varje särskilt fall, kunna utgå med högre belopp;

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare arvode av 3,000 kronor, därest lärarinnan är behörig till lektorstjänst vid folkskoleseminarium eller adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

kvinnlig timplärare i läsämne 130 kronor, därest lärarinnan är behörig till lektorstjänst vid folkskoleseminarium eller adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 110 kronor, för veckotimme räknat, dock att arvode för timplärare i hälsolära och ekonomilära må, efter skolöverstyrelsens beprövande i varje särskilt fall, kunna utgå med högre belopp;

extra och vikarierande ämneslärare vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg hyresbidrag till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

extra ordinarie eller vikarierande manlig övningsskollärare arvode å 2,800 kronor för år;

extra ordinarie eller vikarierande kvinnlig övningsskollärare arvode å 2,400 kronor för år;

manlig lärare i teckning vid enkelseminarium lön å 1,950 kronor i 1:a, 2,175 kronor i 2:a, 2,400 kronor i 3:e och 2,625 kronor i 4:e avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i teckning vid enkelseminarium lön å 1,725 kronor i 1:a, 1,905 kronor i 2:a, 2,085 kronor i 3:e och 2,265 kronor i 4:e avlöningsgraden;

manlig lärare i teckning vid dubbelseminarium lön å 3,510 kronor

i 1:a, 3,915 kronor i 2:a, 4,320 kronor i 3:e och 4,725 kronor i 4:e avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i teckning vid dubbelseminarium lön 3,105 kronor i 1:a, 3,429 kronor i 2:a, 3,753 kronor i 3:e och 4,077 kronor i 4:e avlöningsgraden;

manlig lärare i musik lön å 3,510 kronor i 1:a, 3,915 kronor i 2:a, 4,320 kronor i 3:e och 4,725 kronor i 4:e avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i musik lön å 3,105 kronor i 1:a, 3,429 kronor i 2:a, 3,753 kronor i 3:e och 4,077 kronor i 4:e avlöningsgraden;

manlig lärare i gymnastik med lek och idrott lön å 3,380 kronor i 1:a, 3,770 kronor i 2:a, 4,160 kronor i 3:e och 4,550 kronor i 4:e avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i gymnastik med lek och idrott lön å 2,990 kronor i 1:a, 3,302 kronor i 2:a, 3,614 kronor i 3:e och 3,926 kronor i 4:e avlöningsgraden;

lärare i manlig slöjd lön å 2,940 kronor i 1:a, 3,360 kronor i 2:a, 3,780 kronor i 3:e och 4,200 kronor i 4:e avlöningsgraden;

lärarinna i kvinnlig slöjd lön å 1,980 kronor i 1:a, 2,244 kronor i 2:a, 2,508 kronor i 3:e och 2,772 kronor i 4:e avlöningsgraden;

lärarinna i kvinnlig slöjd vid manligt seminariums övningskola lön 1,080 kronor i 1:a, 1,224 kronor i 2:a, 1,368 kronor i 3:e och 1,512 kronor i 4:e avlöningsgraden;

lärarinna i hushållsgöromål lön å 1,980 kronor i 1:a, 2,244 kronor i 2:a, 2,508 kronor i 3:e och 2,772 kronor i 4:e avlöningsgraden;

manlig lärare i trädgårdsskötsel vid annat folkskoleseminarium än seminariet i Umeå 2,400 kronor, därav 1,500 kronor lön och 900 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen vart och ett å 300 kronor;

kvinnlig lärare i trädgårdsskötsel vid annat folkskoleseminarium än seminariet i Umeå 2,000 kronor, därav 1,200 kronor lön och 800 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 250 kronor;

lärare i trädgårdsskötsel vid folkskoleseminariet i Umeå, manlig eller kvinnlig, arvode å 1,000 kronor, varav två tredjedelar skola anses motsvara lön och en tredjedel tjänstgöringspenningar;

lärare i trädgårdsskötsel vid dubbelseminarium, utöver honom eller henne tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, arvode till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

lärare i teckning och gymnastik vid folkskoleseminarierna i Stock-

holm och Göteborg hyresbidrag till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

extra ordinarie eller vikarierande manlig lärare i teckning, i musik och i gymnastik med lek och idrott ävensom manlig timlärare i sagda ämnen 100 kronor för veckotimme;

extra ordinarie eller vikarierande kvinnlig lärare i teckning, i musik och i gymnastik med lek och idrott ävensom kvinnlig timlärare i sagda ämnen 95 kronor för veckotimme;

extra ordinarie eller vikarierande lärare i manlig slöjd ävensom manlig timlärare i samma ämne 95 kronor för veckotimme;

extra ordinarie eller vikarierande lärarinna i kvinnlig slöjd och i hushållsgöromål ävensom kvinnlig timlärare i samma ämnen 90 kronor för veckotimme;

vikarierande lärare i trädgårdsskötsel arvode till belopp, som i varje särskilt fall bestämmes av skolöverstyrelsen;

att ordinarie övningslärare skall vara skyldig att för den fastställda lönen tjänstgöra:

lärare i teckning vid enkelseminarium 15 veckotimmar,

lärare i teckning vid dubbelseminarium 27 veckotimmar,

lärare i musik 27 veckotimmar,

lärare i gymnastik med lek och idrott 26 veckotimmar,

lärare i manlig slöjd 28 veckotimmar,

lärarinna i kvinnlig slöjd 22 veckotimmar,

lärarinna i kvinnlig slöjd vid manligt seminariums övningsskola 12 veckotimmar, och

lärarinna i hushållsgöromål 22 veckotimmar;

att lärare i nämnda övningsämnen skall vara skyldig att mot fastställt tilläggsarvode åtaga sig utsträckt tjänstgöring, dock att hans sammanlagda undervisningsskyldighet icke utan hans eget begivande må överstiga trettio veckotimmar;

att lärare i nedanstående övningsämnen må för varje veckotimmes undervisning utöver den mot den ordinarie lönen svarande undervisningstiden åtnjuta ersättning;

manlig lärare i teckning, i musik och i gymnastik med lek och idrott med 130 kronor i 1:a, 145 kronor i 2:a, 160 kronor i 3:e och 175 kronor i 4:e avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i teckning, i musik och i gymnastik med lek och idrott med 115 kronor i 1:a, 127 kronor i 2:a, 139 kronor i 3:e och 151 kronor i 4:e avlöningsgraden;

lärare i manlig slöjd med 105 kronor i 1:a, 120 kronor i 2:a, 135 kronor i tredje och 150 kronor i 4:e avlöningsgraden;

lärarinna i kvinnlig slöjd och i hushållsgöromål med 90 kronor i 1:a, 102 kronor i 2:a, 114 kronor i 3:e och 126 kronor i 4:e avlöningsgraden;

att lärare i nämnda övningsämnen ej må åtnjuta ersättning för mera än trettiotvå veckotimmars tjänstgöring, det timantal medräknat, efter vilket den ordinarie lönen är beräknad; dock att, där särskilda förhållanden sådant påkalla, Eders Kungl. Maj:t må kunna medgiva, att lärare i musik, i gymnastik med lek och idrott samt i manlig slöjd erhåller ersättning för intill trettiofyra timmars undervisning;

att pensionsunderlaget skall utgöra
för manlig rektor 5,600 kronor,
för kvinnlig rektor 4,600 kronor;

att högsta pensionsunderlaget skall utgöra
för manlig lektor, 4,600 kronor,
för manlig adjunkt å övergångsstat 4,000 kronor,
för kvinnlig adjunkt å övergångsstat 3,000 kronor;

att, om befattningshavare varit tillförordnad rektor vid folkskoleseminarium, sådant skall vid bestämmandet av pensionens belopp räknas honom till godo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor;

att för annan ordinarie övningslärare än lärare i trädgårdsskötsel pensionsunderlaget skall utgöra två tredjedelar av den avlöning, läraren skulle uppbära, därest han bestrede tjänstgöring till den omfattning, som närmast föregående hösttermin var för hans tjänst bestämd, dock att pensionens belopp skall bestämmas med hänsyn till medelbeloppet för år av de högsta pensionsunderlag, som varit för läraren gällande under vart och ett av de tio år, som förflutit närmast före tidpunkten för pensionstagandet;

att övningslärare, som befordrats till ordinarie tjänst, innan den nya löneregleringen träder i kraft, i intet fall skall erhålla lägre pension än han skulle komma i åtnjutande av med tillämpning av nu gällande löne- och pensionsbestämmelser;

att lärare i trädgårdsskötsel skall äga delaktighet i elementarlärarnas nya änke- och pupillkassa;

att övningsskollärarna skola varda bibehållna vid delaktighet i såväl folkskollärarnas pensionsinrättning som folkskollärarnas änke- och pupillkassa;

att för övningsskollärare pensionsbeloppet skall utgöra högst två tredjedelar av tjänsten åtföljande avlöning jämte intjänat eller intjänade ålderstillägg; samt

att extra ordinarie lärare, vilken erhållit förordnande med full tjänstgöring under hel lästtermin eller därutöver men av sjukdom är hindrad att sköta sin befattning, skall, därest han före förordnandet tjänstgjort vid allmänt läroverk eller folkskoleseminarium minst ett år, under ledigheten äga uppbära två tredjedelar av det honom enligt gällande bestämmelser eljest tillkommande arvode;

b) föreskrivit,

att för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som sålunda föreslagits för ordinarie befattningshavare vid folkskoleseminarierna, skola gälla följande villkor och bestämmelser, nämligen

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

att befattningshavare skall, därest vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden vid en möjligen inträdande förändrad organisation av folkskoleseminarierna eller eljest kan varda stadgad, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter nya eller förändrade föreskrifter, sköta de med befattningen förenade göromål;

att befattningshavare vidare skall, likaledes med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, vara pliktig att vid en möjligen inträdande förändrad organisation av undervisningsväsendet ävensom eljest, då Eders Kungl. Maj:t, med hänsyn till undervisningsväsendets behov, efter vederbörandes hörande, prövar sådant nödigt, låta sig förflyttas till annan befattning inom undervisningsväsendet, dock att befattningshavare, som varder förflyttad till annan ort, skall vara berättigad att av statsverket erhålla skälig ersättning för flyttningskostnad till det belopp, Eders Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämmer;

att annan befattningshavare än övningsskollärare, skall vara skyldig underkasta sig de ändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade rörande elementarlärarnas nya änke- och pupillkassa;

att befattningshavare vidare skall vara skyldig underkasta sig de bestämmelser, som må bliva föreskrivna till lärjungarnas skyddande mot smittosam lungsot;

att med rektors-, ämneslärar- eller övningsskollärarybefattning vid

folkskoleseminarium icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att innehavare av övningslärarbefattning vid folkskoleseminarium skall vara underkastad de ändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade ifråga om förening av dylik befattning med annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med befattning vid folkskoleseminarium ej må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Eders Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag det vara må, så framt ej skolöverstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid folkskoleseminariet, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas; samt

att befattningshavare ej må åtaga sig undervisning vare sig i enskilda, kommunala eller andra läroanstalter, så framt ej, vad angår lektor, övningsskollärare eller övningslärare, vederbörande rektor, efter av skolöverstyrelsen angivna riktlinjer, eller, vad angår rektor, skolöverstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande undervisning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid folkskoleseminariet, finner uppdraget kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

att tjänstgöringspenningar skola för samtliga befattningshavare, utom rektorer och lärare i trädgårdsskötsel, beräknas utgå för läsårets antal läsveckor, samt att de i rektors och trädgårdslärares avlöning ingående tjänstgöringspenningar skola beräknas utgå efter kalenderår, dock för rektor till olika belopp för lästiden och för ferierna efter särskilda bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t fastställas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen;

att, därest annan befattningshavare än nedan avsedda övningslärare av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, befattningshavaren äger uppbära hela lönen jämte hyresersättning eller hyresbidrag, där sådant förekommer, men att, därest befattningshavaren eljest undfår ledighet, såsom för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring

hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag, eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller av annan anledning är lagligen förhindrad att sköta befattningen, befattningshavaren kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller hyresersättningen eller hyresbidraget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att, därest annan övningslärare än lärare i trädgårdsskötsel är tjänstledig på grund av sjukdom, befattningshavaren äger åtnjuta tre fjärdedelar av vad han skulle uppbära, därest han själv bestrede sin tjänst, men att, därest sådan övningslärare eljest undfår ledighet, såsom för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller av annan anledning är lagligen förhindrad att sköta befattningen, befattningshavaren kan förpliktas att under ledigheten av honom eljest tillkommande avlöning avstå så mycket, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej prövas skäligt låta honom uppbära något därav;

att den, som tillträder ny avlöningsstat, skall vara skyldig underkasta sig, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed; samt

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom hyresersättning eller hyresbidrag, där sådant förekommer, utgå till månadens slut;

i fråga om ålderstillägg:

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning är i staten medgiven, tidpunkten för

första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till

last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, om sådan förekommer, efter än ytterligare fem år, ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej må tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd;

att därvid befattningshavare bör tillgodoräknas ej mindre den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till innehavande befattning, eller, vad angår annan befattningshavare än lektor och lärare i trädgårdsskötsel, tjänst å den gamla avlöningsstaten av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet, oavsett om avlöningen vid tjänsten varit å samma stat uppförd eller å extra stat utgått såsom arvode, än även, vad angår lektor, i förekommande fall den föregående extra ordinarie tjänstgöringstid, han enligt de före den 1 januari 1905 gällande bestämmelser ägt tillgodoräkna sig för erhållande av ålderstillägg;

att, därest manlig adjunkt vid folkskoleseminarium eller allmänt läroverk, vilken befordras till lektor vid folkskoleseminarium, intjänat tre ålderstillägg, honom skall omedelbart tillgodoräknas ett ålderstillägg som lektor;

att lektor må tillgodoräknas den tid, under vilken han må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid allmänt läroverk eller efter vunnen behörighet till lektorstjänst vid folkskoleseminarium må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid högre lärarinneseminariet, tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola, ävensom den tid, under vilken han efter vunnen behörighet till lektorstjänst vid högre allmänt läroverk må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid sjökrigsskolan;

att de i kungl. cirkulären den 1 juni 1877 och den 18 maj 1878 omförmälda docenter vid universiteten ävensom de i kungl. kungörelsen den 23 november 1906 omnämnda docenter vid Stockholms och Göteborgs högskolor må äga att, efter vunnen befordran vid folkskoleseminarium, för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, dock ej utöver tre år, de vid universitet eller någon av omförmälda högskolor med nit och skicklighet deltagit i undervisning av den omfattning, som, utan avseende å huruvida docent varit innehavare av docentstipendium eller icke, av Eders Kungl. Maj:t bestämmes;

att övningsskollärare må för erhållande av ålderstillägg tillgodoräknas tjänstgöring som ordinarie lärare vid folkskola, skeppsgosseskola

eller högre folkskola, tjänstgöring vid under offentlig kontroll ställt småskoleseminarium under den tid statsbidrag utgått till hans avlönande enligt bestämmelserna om statsbidrag till folkskollärares avlönande ävensom tjänstgöring såsom föreståndare eller lärare vid skyddshem, som åtnjuter statsbidrag och antingen äger av Eders Kungl. Maj:t stadfäst reglemente eller ock är av Eders Kungl. Maj:t erkänt såsom allmän uppfostringsanstalt;

att annan övningslärare än lärare i trädgårdsskötsel må tillgodoräknas dels föregående tjänstgöring som ordinarie övningslärare vid högre allmänt läroverk eller högre lärarinneseminariet, dels ock den tid, han, efter vunnen kompetens till övningslärartjänst vid folkskoleseminarium, tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid realskola, på det sätt att två års tjänstgöring vid sådan skola må räknas lika med ett års tjänstgöring vid seminarium; dock att övningslärare vid övergång från realskola till folkskoleseminarium, där tjänstgöringen omfattar minst lika många undervisningstimmar som vid realskolan, må omedelbart tillgodoföras så många ålderstillägg, att ingen löneminskning vederfares honom;

att lärare i trädgårdsskötsel må tillgodoräknas intill tio år av den tid, under vilken han före inträde å den nya lönestaten tjänstgjort vid folkskoleseminarium med åtnjutande av för full tjänstgöring stadgat arvode; samt

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension eller, vad angår övningsskollärare, bestämmelserna i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

att semester årligen må, när det kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas av lärare i trädgårdsskötsel under en månad å tid av året, som av rektor bestämmes;

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall, vad angår annan befattningshavare än övningsskollärare, gälla vad i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för de nya staternas ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat; dock att annan övningslärare än lärare i trädgårdsskötsel, som med eller under år 1919 utnämnes till ordinarie be-

fattning, skall vara underkastad de förändrade bestämmelser i berörda hänseenden, som under nämnda år kunna vara meddelade; samt

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall för övningsskollärare gälla vad i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning är eller kan vara stadgat;

c) förklarar,

att ovannämnda villkor och bestämmelser skola i tillämpliga delar gälla i fråga om de adjunkter, vilka tilläventyrs komma att uppföras å övergångsstat;

att i fråga om sistnämnda befattningshavare skall gälla, att adjunkt, manlig eller kvinnlig, må tillgodoräknas de tjänstår utöver tre, han eller hon, efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, tjänstgjort såsom ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola, dock ej mer än tio år;

att en var, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder befattning vid folkskoleseminarium, skall vara pliktig underkasta sig ovannämnda villkor och bestämmelser;

att de förutvarande ordinarie befattningshavare, vilka icke före den 15 november 1918 anmäla, att de vilja underkasta sig vare sig ny avlöningsstat eller övergångsstat och därvid fästade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola vara bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stater tillkommande avlöningsförmåner; samt

att adjunkt, manlig eller kvinnlig, vilken icke varder uppförd på ny stat eller övergångsstat, skall, samtidigt som de nya staterna träda i i kraft, uppföras å allmänna indragningsstaten,

att å allmänna indragningsstaten uppförd befattningshavare skall bibehållas vid ej mindre honom eller henne enligt nu gällande bestämmelser tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, varav befattningshavaren vid överflyttningen är i åtnjutande, än även honom eller henne vid 1918 års utgång tillkommande tillfällig löneförbättring; dock med skyldighet dels att, i händelse befattningshavaren, efter förflyttning till indragningsstaten, erhåller annan ordinarie befattning å rikets, riksdagens eller kommuns stat, i allo frånträda avlöningsförmånerna å indragningsstaten, såvida de understiga eller äro lika med de nya avlöningsförmånerna samt, därest avlöningsförmånerna å indragningsstaten överstiga berörda nya avlöningsförmåner, vidkännas mot de senare svarande avdrag, dels ock att, när befattningshavare, kvarstående å indragningsstaten, uppnått den för pension stadgade levnadsåldern, åtnöjas med pension å indragnings-

stat motsvarande den del av avlöningsförmånerna, som äro att hänföra till lön jämte ålderstillägg;

d) höjt det ordinarie anslaget till folkskoleseminarierna med 656,815 kronor eller från 849,025 kronor till 1,505,840 kronor;

e) höjt det ordinarie anslaget till stipendier för seminarieelever med 28,800 kronor eller från 150,225 kronor till 179,025 kronor;

havande det gemensamma reservationsanslaget till folkskoleseminarierna härigenom ökats från nuvarande 999,250 kronor med 685,615 kronor till 1,684,865 kronor;

f) till bestridande av hyresbidrag till rektorerna vid folkskoleseminarierna i Linköping, Skara, Kalmar, Karlstad och Umeå på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 6,200 kronor;

g) medgivit, att från och med år 1919 tills vidare, och intill dess Eders Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, hyresbidrag må utgå

vid folkskoleseminariet i Stockholm till ordinarie manlig lektor med 800 kronor, till ordinarie manlig adjunkt å övergångsstat med 600 kronor, till ordinarie lärare i teckning med 500 kronor, till ordinarie lärare i gymnastik med 500 kronor, till extra ordinarie ämneslärare, som tjänstgjort under fyra lästerminer vid folkskoleseminarium, allmänt läroverk eller annan under läroverksöverstyrelsens eller skolöverstyrelsens inseende ställd läroanstalt, med 500 kronor och till extra ordinarie ämneslärare, som fullgjort sådan tjänstgöring under tio lästerminer, med 600 kronor, samt

vid folkskoleseminariet i Göteborg till ordinarie manlig lektor i första lönegraden med 700 kronor, i andra lönegraden med 850 kronor och i tredje lönegraden med 1,000 kronor, till ordinarie manlig adjunkt å övergångsstat i första lönegraden med 450 kronor, i andra lönegraden med 575 kronor samt i tredje, fjärde eller femte lönegraderna med 700 kronor, till ordinarie lärare i teckning med 300 kronor, till ordinarie lärare i gymnastik med 300 kronor, till vikarierande adjunkt å vakant tjänst med 450 kronor och till annan extra ordinarie ämneslärare med 300 kronor;

h) för sistberörda ändamål på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag av 12,000 kronor.

V. Beträffande lärarpersonalen vid folk- och småskolor:

a) bestämt

att för ordinarie lärare vid folkskola avlöningen skall utgöra, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning enligt ortens pris, 2,100 kronor för manlig och 1,900 kronor för kvinnlig lärare, vartill kunna, efter respektive 5, 10 och 15 år, komma tre ålderstillägg, vart och ett å 300 kronor för manlig och 200 kronor för kvinnlig lärare;

att för extra ordinarie och vikarierande folkskollärare avlöningen skall utgöra, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning enligt ortens pris, 1,700 kronor för manlig och 1,500 kronor för kvinnlig lärare;

att för lärare vid småskola, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare vid folkskola, vilken blivit anställd tills vidare med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning, avlöningen skall utgöra, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning enligt ortens pris, 1,200 kronor, vartill kunna, efter respektive 5, 10 och 15 år, komma tre ålderstillägg, vart och ett å 150 kronor; dock att härifrån må undantagas sådan oexaminerad lärare, som vid den nya löne-regleringens ikraftträdande är berättigad till helt ålderdomsunderstöd eller som blivit antagen efter den 31 december 1907;

att för lärare vid småskola, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare vid folkskola, vilken blivit anställd på viss tid eller såsom vikarie, ävensom för sådan tills vidare anställd lärare, vilken ej kan komma i åtnjutande av nyss förordade avlöningsförmåner, avlöningen skall utgöra, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning enligt ortens pris, 1,000 kronor; samt

att för manlig lärare vid småskola och vid mindre folkskola ävensom manlig biträdande lärare vid folkskola, vilken blivit anställd före den 1 januari 1919, avlöningen skall utgå med 200 kronor utöver vad lärare tillhörande småskollärarkåren i allmänhet åtnjuter;

b) medgivit, att Eders Kungl. Maj:t må äga utfärda de närmare villkor och bestämmelser, vilka, i huvudsaklig överensstämmelse med den uppfattning, åt vilken departementschefen i statsrådsprotokollet uttalat sin anslutning, torde för sagda avlöningsförmånens åtnjutande böra stadgas, ävensom de närmare föreskrifter, vilka för tillämpning av omförmälda villkor och bestämmelser eller i övrigt kunna anses erforderliga;

c) godkänt följande grunder i fråga om utgående av statsbidrag till lärare vid folkskolor och småskolor:

I.

Till bestridande av kostnaderna för den vid folk- och småskolor anställda lärarpersonalens avlöning skall skoldistrikt av statsmedel erhålla bidrag, bestämt i förhållande till den lagstadgade kontanta avlöningen på sätt här nedan sägs, därvid skall iakttagas, att statsbidrag icke utgår för längre undervisningstid än åtta månader om året.

1. Statsbidraget utgår för år med ett belopp motsvarande

A) för ordinarie folkskollärare:

a) nio tiondedelar av grundlönen för kvinnlig lärare samt, om läraren är man, därutöver hela skillnaden mellan grundlönen för manlig och för kvinnlig lärare; samt

b) det eller de ålderstillägg, till vilka läraren må vara berättigad; skolandet dock härvid iakttagas

att, om läraren erhållit tjänstledighet för att, på grund av särskilt förordnande eller val, fullgöra offentligt uppdrag eller bestrida befattning i statens tjänst eller tjänstgöra hos riksdagen, dess utskott eller revisorer, det skall ankomma på Eders Kungl. Maj:t att, med iakttagande av vad här nedan i mom. 2 sägs, bestämma, om och i vad mån bidrag av statsmedel skall till lärarens avlöning utgå;

att, om läraren erhållit tjänstledighet av annan anledning, än på grund av styrkt sjukdom eller för att på grund av särskilt förordnande eller val fullgöra offentligt uppdrag eller bestrida befattning i statens tjänst eller tjänstgöra hos riksdagen, dess utskott eller revisorer, statsbidrag till hans avlöning ej skall utgå, med mindre, därest ledigheten överskrider viss av Eders Kungl. Maj:t bestämd maximitid, vederbörande folkskolinspektör vitsordat, att sådant må utan hinder av nämnda omständighet äga rum, eller, då folkskolinspektören icke ansett sig kunna tillstyrka statsbidrags utgående till den tjänstledige lärarens avlöning, skolöverstyrelsens medgivande erhållits; samt

att, om läraren uppnått den för erhållande av hel pension stadgade levnadsåldern, statsbidrag till hans avlöning icke skall utgå, med mindre vederbörande folkskolinspektör vitsordat, att sådant må utan hinder av nämnda omständighet äga rum, eller, då folkskolinspektören icke ansett sig kunna tillstyrka statsbidrags utgående till sådan lärare, skolöverstyrelsens medgivande erhållits;

B) för extra ordinarie folkskollärare: nio tiondedelar av arvodet för kvinnlig lärare samt, om läraren är man, därutöver hela skillnaden mellan arvodet för manlig och för kvinnlig lärare;

C) för vikarie å ordinarie folkskollärartjänst och å extra ordinarie folkskollärartjänst:

a) om tjänsten är ledig eller om innehavaren av tjänsten åtnjuter tjänstledighet utan att statsbidrag utgår till hans avlöning: nio tiondelar av arvodet för kvinnlig vikarie å tjänsten samt, om vikarien är man, därutöver hela skillnaden mellan arvodet för manlig och kvinnlig vikarie å tjänsten;

b) om innehavaren av tjänsten erhållit tjänstledighet för att, på grund av särskilt förordnande eller val, fullgöra offentligt uppdrag eller bestrida befattning i statens tjänst eller tjänstgöra hos riksdagen, dess utskott eller revisorer: så stor del av vikariatsarvodet, som Eders Kungl. Maj:t, med iakttagande av vad här nedan i mom. 2 sägs, för det särskilda fallet bestämt skola av statsmedel utgå; samt

c) om innehavaren av tjänsten eller, därest tjänsten är ledig, den, som under ledigheten uppehåller densamma, erhållit tjänstledighet på grund av styrkt sjukdom: det belopp, som, utöver vad den tjänstledige läraren av sin avlöning avstått, erfordras till arvode åt vikarien;

skolande statsbidrag till vikariens avlöning utgå för det fall, att till vikarie antagits redan pensionerad lärare, endast för så vitt folkskolinspektören vitsordar vikariens lämplighet, samt för det fall, att vikarien icke avlagt för behörighet till tjänsten föreskriven examen, endast för så vitt folkskolinspektören vitsordar, att vikarie, som avlagt sådan examen, icke kunnat erhållas samt att vikarien befunnits duglig;

D) för lärare vid småskolor, lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor, vilka blivit anställda tills vidare med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning:

a) nio tiondelar av grundlönen för småskollärare i allmänhet samt i de särskilda fall, där manlig lärare blivit anställd före den 1 januari 1919, den sådan lärare tillkommande särskilda avlöningsförhöjning; samt

b) det eller de ålderstillägg, till vilka läraren må vara berättigad; skolande dock härvid iakttagas

att, om läraren erhållit tjänstledighet för att, på grund av särskilt förordnande eller val, fullgöra offentligt uppdrag eller bestrida befattning i statens tjänst eller tjänstgöra hos riksdagen, dess utskott eller revisorer, det skall ankomma på Eders Kungl. Maj:t att, med iakttagande av vad här nedan i mom. 2 sägs, bestämma, om och i vad mån bidrag av statsmedel skall till lärarens avlöning utgå;

att, om läraren erhållit tjänstledighet av annan anledning, än på grund av styrkt sjukdom eller för att på grund av särskilt förordnande

eller val fullgöra offentligt uppdrag eller bestrida befattning i statens tjänst eller tjänstgöra hos riksdagen, dess utskott eller revisorer, statsbidrag till hans avlöning ej skall utgå, med mindre, därest ledigheten överskrider viss av Eders Kungl. Maj:t bestämd maximitid, vederbörande folkskolinspektör vitsordat, att sådant må utan hinder av nämnda omständighet äga rum, eller, då folkskolinspektören icke ansett sig kunna tillstyrka statsbidrags utgående till den tjänstledige lärarens avlöning, skolöverstyrelsens medgivande erhållits; samt

att, om läraren uppnått den för erhållande av helt ålderdomsunderstöd eller hel pension stadgade levnadsåldern, statsbidrag till hans avlöning icke skall utgå, med mindre vederbörande folkskolinspektör vitsordat, att sådant må utan hinder av nämnda omständighet äga rum, eller, då folkskolinspektören icke ansett sig kunna tillstyrka statsbidrags utgående till sådan lärare, skolöverstyrelsens medgivande erhållits;

E) för lärare vid småskolor, lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor, vilka blivit anställda på viss tid: nio tiondedelar av arvudet för sådana lärare i allmänhet samt i de särskilda fall, där manlig lärare blivit anställd före den 1 januari 1919, den sådan lärare tillkommande särskilda avlöningsförhöjning;

F) för vikarie å lärartjänst vid småskola, lärartjänst vid mindre folkskola samt biträdande lärartjänst vid folkskola:

a) om tjänsten är ledig eller om innehavaren av tjänsten åtnjuter tjänstledighet utan att statsbidrag utgår till hans avlöning: nio tiondedelar av arvudet för vikarie å tjänsten;

b) om tjänstens innehavare erhållit tjänstledighet för att, på grund av särskilt förordnande eller val, fullgöra offentligt uppdrag eller bestrida befattning i statens tjänst eller tjänstgöra hos riksdagen, dess utskott eller revisorer: så stor del av vikariatsarvudet, som Eders Kungl. Maj:t, med iakttagande av vad här nedan i mom. 2 sägs, för det särskilda fallet bestämt skola av statsmedel utgå; samt

c) om tjänstens innehavare eller, därest tjänsten är ledig, den, som under ledigheten uppehåller densamma, erhållit tjänstledighet på grund av styrkt sjukdom: det belopp, som, utöver vad den tjänstledige läraren av sin avlöning avstått, erfordras till arvode åt vikarien;

skolande statsbidrag till vikariens avlöning utgå för det fall, att till vikarie antagits redan pensionerad lärare, endast för så vitt folkskolinspektören vitsordar vikariens lämplighet, samt för det fall att vikarien icke avlagt för behörighet till tjänsten föreskriven examen, endast för så vitt folkskolinspektören vitsordar, att vikarie, som avlagt sådan examen, icke kunnat erhållas, samt att vikarien befunnits duglig.

2. Vid bestämmandet av statsbidrag dels till avlöning åt sådan lärare, som erhållit tjänstledighet för att på grund av särskilt förordnande eller val fullgöra offentligt uppdrag eller bestrida befattning i statens tjänst eller tjänstgöra hos riksdagen, dess utskott eller revisorer, dels till arvode åt den för honom förordnade vikarie skall hänsyn tagas därtill, att ingen ändring må komma att ske i fråga om det kontanta belopp, som det eljest åligger skoldistriktet att tillskjuta till avlöningen åt den lärare, som erhållit nämnda tjänstledighet.

II.

Som villkor för erhållande av statsbidrag enligt ovan angivna grunder skall gälla

1) att undervisningen vid skolan fortgår minst åtta månader om året, därest icke Eders Kungl. Maj:t genom särskilt beslut medgivit inskränkning i den sålunda stadgade undervisningstiden;

2) att lärarens avlöningsförmåner, såväl den kontanta avlöningen som ock naturaförmånerna, fullt motsvara vad i sådant avseende stadgas; samt dessutom

3) om bidrag sökes till avlöning av lärare vid småskola: att småskolan motsvarar sådan skolas ändamål att meddela grundläggande undervisning;

4) om bidrag sökes till avlöning av lärare vid mindre folkskola: att den mindre folkskolan är inrättad under sådana förhållanden, som enligt folkskolestadgan göra densamma berättigad;

5) om bidrag sökes till avlöning av biträdande lärare vid folkskola: att folkskolan icke lider men därav, att biträdande lärare i stället för examinerad folkskollärare därvid är anställd; samt

6) om bidrag sökes till nyinrättad lärartjänst: att folkskolinspektören skall vitsorda tjänstens behövlighet.

III.

1. För utbekommande av statsbidrag enligt förestående stadganden böra hinder ej möta därav,

att småskola, mindre folkskola, flyttande folkskola eller fast folkskola under kalenderåret med avseende å skolans art i vederbörlig ordning förändrats, i vilken händelse statsbidrag till det för varje fall bestämda belopp må utgå för de tider av året, då skolan under de särskilda formerna varit i verksamhet, dock med iakttagande av vad i mom. 2

här nedan säges om statsbidrag till avlönande av ordinarie och med sådan likställd lärare eller

att skola eller lärartjänst på grund av minskat barnantal eller skolväsendets omorganisation upphört under året eller ny skola eller ny lärartjänst inrättats under året och av sådan anledning undervisningen icke fortgått hela den stadgade tiden, i vilken händelse statsbidrag må utgå enligt vad i mom. 2 här nedan sägs, eller

att undervisningen vid skolan till följd av rådande smittosam sjukdom måst för någon tid inställas, eller

att vid förfall för lärare på grund av sjukdom eller vid inträffad ledighet undervisningen icke kunnat fortgå hela den för kalenderåret stadgade tiden, i vilken händelse statsbidrag må utgå för den tid, undervisningen bedrivits, såvida folkskolinspektören vitsordar, att vikarie ej kunnat erhållas.

2. Statsbidraget skall utgå för ordinarie folkskollärare samt lärare, som blivit anställda tills vidare, efter kalenderår och för övriga lärare efter läsår, och skall i följd härav, där lärares anställning börjar eller upphör under loppet av kalenderår, statsbidraget utgå: i förra fallet för varje månad, under vilken läraren det året innehaft anställning, med en tolvtedel, i senare fallet för varje månad, under vilken läraren det året tjänstgjort, med en åttendedel av det för år stadgade statsbidraget, med iakttagande dock av föreskriften här ovan, att statsbidrag icke utgår för längre undervisningstid än åtta månader om året.

IV.

I fråga om tillämpningen av de under I—III angivna grunder må det ankomma på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som i detta avseende kunna befinnas erforderliga.

d) förklarar,

att ordinarie folkskollärare, som tillsatts före den 1 januari 1919, ävensom lärare vid småskola, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare vid folkskola, vilken före den 1 januari 1919 erhållit den fastare anställning, som avses i § 24 mom. 3 och § 33 mom. 2 av folkskolestadgan, skall, därest han icke ingår på den nya löneregleringen och därvid fästade villkor och bestämmelser, åtnjuta avlöning och pension eller ålderdomsunderstöd enligt nu gällande bestämmelser; samt

att, i det fall att ordinarie folkskollärare eller lärare vid småskolor, lärare vid mindre folkskolor eller biträdande lärare vid folkskolor med sådan fastare anställning, som avses i § 24 mom. 3 och § 33 mom. 2

av folkskolestadgan, icke ingår på den nya lönestaten, statsbidraget till sådan lärares avlöning skall efter den 1 januari 1919 utgå efter hittills gällande grunder;

e) höjt följande i riksstaten under åttonde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslag, nämligen

anslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor från dess nuvarande belopp, 17,440,000 kronor, med 22,695,000 kronor till 40,135,000 kronor,

anslaget till avlöningsbidrag åt sjukvikarier för lärare vid folk- och småskolor från dess nuvarande belopp, 282,000 kronor, med 201,000 kronor till 483,000 kronor, samt

anslaget till befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar från dess nuvarande belopp, 225,000 kronor, med 75,000 kronor till 300,000 kronor.

VI. Beträffande lärarpersonalen vid högre folkskolor:

a) bestämt

att 1) lärarpersonalen vid sådana högre folkskolor, vilka hava en mera allmän läggning av sin praktiska undervisning, skall åtnjuta följande avlöningsförmåner:

rektor ett särskilt arvode av 300 kronor vid tvåklassig, 600 kronor vid treklassig och 800 kronor vid fyraklassig högre folkskola;

ordinarie manlig ämneslärare, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning, icke understigande 500 kronor, 2,800 kronor, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg vart och ett å 400 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 år;

ordinarie kvinnlig ämneslärare, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning, icke understigande 350 kronor, 2,400 kronor, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg, vart och ett å 300 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 år;

extra ordinarie eller vikarierande manlig ämneslärare med full tjänstgöring arvode av 2,500 kronor;

extra ordinarie eller vikarierande kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring arvode av 2,300 kronor;

vikarierande rektor särskilt arvode, uppgående till hälften av arvodet för ordinarie rektor vid skolan;

manlig lärare i gymnastik och i musik 90 kronor för varje veckotimme;

annan manlig timlärare 95 kronor för varje veckotimme;

kvinnlig lärare i gymnastik och i musik 85 kronor för varje veckotimme;

annan kvinnlig timlärare 90 kronor för varje veckotimme; samt lärarinna i husligt arbete 75 kronor för varje veckotimme;

att 2) lärarpersonalen vid sådana högre folkskolor, vid vilka undervisningen enligt beslut av Eders Kungl. Maj:t är inriktad på visst yrke eller viss yrkesgrupp, skall åtnjuta följande avlöningsförmåner:

rektor enahanda avlöningsförmåner, som ovan bestämts;

ordinarie manlig ämneslärare, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning, icke understigande 500 kronor, 3,100 kronor, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 år;

ordinarie kvinnlig ämneslärare, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning, icke understigande 350 kronor, 2,650 kronor, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg, vart och ett å 300 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 år;

extra ordinarie eller vikarierande manlig ämneslärare med full tjänstgöring arvode av 2,650 kronor;

extra ordinarie eller vikarierande kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring arvode av 2,450 kronor;

vikarierande rektor särskilt arvode, uppgående till hälften av arvodet för ordinarie rektor vid skolan;

manlig lärare i gymnastik och i musik 90 kronor för varje veckotimme;

annan manlig timlärare 110 kronor för varje veckotimme;

kvinnlig lärare i gymnastik och i musik 85 kronor för varje veckotimme;

annan kvinnlig timlärare 100 kronor för varje veckotimme; samt lärarinna i husligt arbete 80 kronor för varje veckotimme; samt

att, därest den årliga lärotiden i högre folkskola enligt det för skolan fastställda reglementet är längre än 36 veckor, lärare med full tjänstgöring skall för varje vecka därutöver äga utbekomma en trettiondesjättedel av den kontanta minimilönen;

b) medgivit, att Eders Kungl. Maj:t må äga att utfärda de närmare villkor och bestämmelser, vilka i huvudsaklig överensstämmelse med den uppfattning, åt vilken departementschefen i statsrådsprotokollet uttalat sin anslutning, torde för sagda avlöningsförmånens åtnjutande böra stadgas, ävensom de närmare föreskrifter, vilka för tillämpning av omförmälda villkor och bestämmelser eller i övrigt kunna anses erforderliga;

c) föreskrivit

att i fråga om utgående av statsbidrag till högre folkskolor skola, förutom vad angår själva organisationen och därmed sammanhängande eller likartade spörsmål, gälla följande grunder:

I.

Statsunderstöd till högre folkskola med en mer allmän läggning av sin praktiska undervisning utgår med 2,400 kronor för årsklass. Är årsklass delad i klassavdelningar enligt närmare angivna bestämmelser, utgår statsbidrag med samma belopp till varje sådan avdelning.

Utöver statsbidrag till årsklass eller klassavdelning utgå till varje högre folkskola av nu angiven art följande bidrag:

a) för varje manlig ordinarie lärare: 400 kronor;

b) för varje manlig extra ordinarie eller vikarierande lärare med full tjänstgöring: 200 kronor;

c) för rektor: två tredjedelar av det för honom stadgade särskilda arvodet;

d) för varje ordinarie lärare: ett belopp, motsvarande de läraren tillkommande ålderstillägg;

e) för varje lärare, som vikarierar för ordinarie eller extra ordinarie lärare: om tjänstledigheten förorsakas av styrkt sjukdom, det belopp, som, utöver vad den tjänstledige läraren av sin avlöning avstått, erfordras till arvode åt vikarien, och, om tjänstledigheten förorsakas av offentligt uppdrag, bestridande av befattning i statens tjänst eller tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer, det belopp, som Eders Kungl. Maj:t för det särskilda fallet bestämmer;

f) för lärare, som vikarierar för lärare, vilken uppehåller tillfälligtvis ledig lärarbefattning men erhållit tjänstledighet på grund av styrkt sjukdom: det belopp, som, utöver vad den tjänstledige läraren av sin avlöning avstått, erfordras till arvode åt vikarien.

II.

Till högre folkskola, där undervisningen enligt beslut av Eders Kungl. Maj:t är inriktad på visst yrke eller yrkesgrupp, utgår statsunderstödet till årsklass med 2,650 kronor. Är årsklass delad i klassavdelningar enligt närmare angivna bestämmelser utgår statsbidrag med samma belopp till varje sådan avdelning.

Utöver statsbidrag till årsklass eller klassavdelning utgå till varje högre folkskola av nu angiven art följande bidrag:

- a) för varje manlig ordinarie lärare: 450 kronor;
- b) för varje manlig extra ordinarie eller vikarierande lärare med full tjänstgöring: 200 kronor;
- c) för rektor: två tredjedelar av det för honom stadgade särskilda arvodet;
- d) för varje ordinarie lärare: ett belopp, motsvarande de läraren tillkommande ålderstillägg;
- e) för varje lärare, som vikarierar för ordinarie eller extra ordinarie lärare: om tjänstledigheten förorsakas av styrkt sjukdom, det belopp, som utöver vad den tjänstledige läraren av sin avlöning avstått, erfordras till arvode åt vikarien, och om tjänstledigheten förorsakas av offentligt uppdrag, bestridande av befattning i statens tjänst eller tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer, det belopp, som Eders Kungl. Maj:t för det särskilda fallet bestämmer;
- f) för lärare, som vikarierar för lärare, vilken uppehåller tillfälligtvis ledig lärarbefattning men erhållit tjänstledighet på grund av styrkt sjukdom: det belopp, som, utöver vad den tjänstledige läraren av sin avlöning avstått, erfordras till arvode åt vikarien;
- g) för lärare, vilken meddelar fackundervisning i ämne, som i det för skolan fastställda reglementet betecknas såsom yrkesämne: för tillökning, enligt de närmare bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t med delas, av arvodet åt sådan lärare för högst sex veckotimmar inom varje klassavdelning i andra, tredje och fjärde årsklasserna högst 45 kronor för varje veckotimme.

III.

I fråga om tillämpningen av de ovan angivna grunder må det ankomma på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, vilka i detta avseende kunna befinnas erforderliga.

d) förklarar,

att ordinarie lärare vid högre folkskola, vilken tillsatts före den 1 januari 1919, skall, därest han icke ingår på den nya löneregleringen och därvid fästade villkor och bestämmelser, åtnjuta avlöning och pension enligt nu gällande bestämmelser,

e) höjt följande i riksstaten uppförda ordinarie förslagsanslag, nämligen

anslaget till understöd åt högre folkskolor från dess nuvarande belopp, 157,000 kronor, med 253,000 kronor till 410,000 kronor, samt

anslaget till bidrag till avlönande av vikarie för lärare vid högre folkskola från dess nuvarande belopp, 2,000 kronor, med 1,000 kronor till 3,000 kronor.

VII. Beträffande lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor:

a) bestämt

att lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor skall åtnjuta följande avlöningsförmåner:

rektor särskilt arvode av 1,000 kronor;

biträdande föreståndarinna, förutom avlöningsförmåner såsom ordinarie ämneslärare, särskilt arvode av 200 kronor;

ordinarie manlig ämneslärare, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning, icke understigande 500 kronor, 3,300 kronor, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 år;

ordinarie kvinnlig ämneslärare, förutom fri bostad och bränsle eller motsvarande ersättning, icke understigande 350 kronor, 2,800 kronor, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg, vart och ett å 300 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 år;

extra ordinarie eller vikarierande manlig ämneslärare med full tjänstgöring arvode av 2,900 kronor;

extra ordinarie eller vikarierande kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring arvode av 2,600 kronor;

vikarierande rektor särskilt arvode av 500 kronor;

vikarie för biträdande föreståndarinna, förutom avlöningsförmåner såsom ordinarie ämneslärare, särskilt arvode av 200 kronor;

manlig timlärare i läsämne: 105 kronor för varje veckotimme;

kvinnlig timlärare i läsämne: 95 kronor för varje veckotimme;

manlig lärare i teckning, i musik, i gymnastik: 90 kronor för varje veckotimme;

kvinnlig lärare i teckning, i musik, i gymnastik: 85 kronor för varje veckotimme;

manlig lärare i slöjd: 80 kronor för varje veckotimme; samt

kvinnlig lärare i huslig ekonomi, i kvinnligt handarbete och i slöjd: 75 kronor för varje veckotimme;

b) medgivit, att Eders Kungl. Maj:t må äga att utfärda de närmare villkor och bestämmelser, vilka, i huvudsaklig överensstämmelse med den uppfattning, åt vilken departementschefen i statsrådsprotokollet uttalat sin

anslutning, torde för sagda avlöningsförmånens åtnjutande böra stadgas, ävensom de närmare föreskrifter, vilka för tillämpning av omförmälda villkor och bestämmelser eller i övrigt kunna anses erforderliga;

c) föreskrivit,

att i fråga om utgående av statsbidrag till kommunala mellanskolor skola, förutom vad angår själva organisationen och därmed sammanhängande eller likartade spørsmål, gälla följande grunder:

I.

Statsunderstöd till kommunal mellanskola utgår med 11,200 kronor för år samt därutöver med ett belopp av 2,800 kronor för år till parallellavdelning av årsklass, dock att sådant understöd må utgå till högst så stort antal parallella klassavdelningar, som uppkommer vid iakttagande därav, att minst 30 lärjungar komma på varje sådan avdelning inom årsklassen, innan ny klassindelning upprättas inom densamma. Härjämte må skola, däri flickor undervisas, kunna erhålla ett särskilt understöd till undervisning i huslig ekonomi, ej överstigande 600 kronor för år.

Härförutom skola till varje kommunal mellanskola utgå följande bidrag:

a) för varje manlig ordinarie ämneslärare: 500 kronor;

b) för varje manlig extra ordinarie eller vikarierande ämneslärare med full tjänstgöring: 300 kronor;

c) för rektor: två tredjedelar av det för ifrågavarande befattningshavare stadgade särskilda arvodet; för biträdande föreståndarinna: det till henne utgående särskilda arvodet;

d) för varje ordinarie ämneslärare: ett belopp, motsvarande de läraren tillkommande ålderstillägg;

e) för varje lärare, som vikarierar för ordinarie eller extra ordinarie ämneslärare: om tjänstledigheten förorsakas av styrkt sjukdom, det belopp, som utöver vad den tjänstledige läraren av sin avlöning avstått, erfordras till arvode åt vikarien, och, om tjänstledigheten förorsakas av offentligt uppdrag, bestridande av befattning i statens tjänst eller tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer, det belopp, som Eders Kungl. Maj:t för det särskilda fallet bestämmer; samt

f) för lärare, som vikarierar för lärare, vilken uppehåller tillfälligtvis ledig lärarbefattning, men erhållit tjänstledighet på grund av styrkt sjukdom: det belopp, som utöver vad den tjänstledige läraren av sin avlöning avstått, erfordras till arvode åt vikarien.

II.

I fråga om tillämpningen av ovan angivna grunder, må det ankomma på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, vilka i detta avseende kunna befinnas erforderliga.

d) förklarar, att ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, vilken tillsatts före den 1 januari 1919, skall, därest han icke ingår på den nya löneregleringen och därvid fästade villkor och bestämmelser, åtnjuta avlöning och pension enligt nu gällande bestämmelser; samt

e) höjt det ordinarie förslagsanslaget till understöd åt kommunala mellanskolor från dess nuvarande belopp, 340,000 kronor, med 342,000 kronor till 682,000 kronor.

än även anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes åvägabringa en utredning ifråga om pensionsförhållandena för övningslärare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill sagda utredning kan föranleda.

Stockholm den 19 juni 1918.

Med undersåtlig vördnad.